

Es Molí Nou

Vilafranca - Agost de 1997 - Any XI - N° 118

Amics per sempre.

Es Molí Nou Depòsit Legal
PM-336-1986**Coordinació i
maquetació**
Jaume Català**Consell de redacció**Miquel Barceló
Jaume Català
Guillem Mas
Jaume Vidal**Han col·laborat:**Antònia Bover
Rafel Jaume
Joan Jaume
Francesca Martí
Jaume Nicolau
Andreu Salom
Guillem Sansó
Jaume Sansó**Foto portada:**
Bàrbara Sansó**Repartidor:**
Joan Rigo**Imprimeix**
Gràfiques SIBA
Eng. Felicità Fuster, 21
Santa Margalida**Els articles publicats
en aquesta revista sols
expressen l'opinió dels
seus autors i el consell
de redacció només es
responsabilitza de
l'editorial**

Xesc Amengual, dos pams d'home

Encetam la presentació d'aquest número amb un homenatge de record a un dels pares d'Es Molí Nou, Francesc Amengual (24-12-54) que ens va deixar el passat 29 de juliol víctima d'un càncer de pulmó que se li va detectar a finals de l'estiu de 1996. Ressenyades les dades biogràfiques de rigor, ens correspon reconèixer l'empenta que Francesc va donar a aquest Molí. Amb el seu esforç, robant temps al temps, va fer girar molt sovint les aspes que feien esmicolar el gra per què els lectors tastassin el bon pa, presentat en forma gràfica (la primera etapa de la revista és plena de fotos seves) i literària (va treballar l'entrevista amb una originalitat engrescadora, intercalant estrofes d'obres de William Shakespeare). Sempre atent, per si se

l'havia de menester en qualsevol tasca, va dedicar el darrers cinc anys a recopilar la gran quantitat de material fotogràfic que al llarg de quinze anys va anar guardant i que recollia les estampes de l'essència de la literatura catalana a les Illes. Començà la seva obra gràfica amb una *Fotobiografia de Josep Maria Llompart* (1991), treball que compartí amb el també fotògraf Jaume Lladó. Seguí amb una *Fotobiografia de Marià Villangómez* (1995), *Homenatge en Blanc i Negre* (1996) y *Miquel Àngel Riera. Fotobiografia* (1997), aquesta darrera presentada el passat 1 de juny a la Fira del Llibre a Ciutat, quan Francesc entrava ja en una decadència física que va portar en tot moment amb una sorprenent valentia, amagant el malhaurat destí.

Francesc era una persona oberta, franca, leial als propis sentiments, a la seva família, als seus nombrosos amics, al seu poble, a la seva petita pàtria. Essent corresponsal del diari ABC (des de 1982), aquest republicà-monàrquic va saber ser conseqüent amb els seus principis. En Xesc practicava l'amistat perquè era el seu gran ideal. Vivia i deixava viure, i sabia compartir el seu món quotidià. La seva existència es movia en voler agrair i compartir cada moment agradable, no importava amb qui fos, com i on. En memòria seva, recordam ara l'anàlisi que feiem en els primers números d' *Es Molí Nou*; els moments d'autocrítica, el reconèixer les errades, els plans sobre les noves seccions, les entrevistes.... Ell volia deixar constància del present. Anava pel carrer retratant la vida del poble, la seva gent, les dones fent panades per Pasqua, les matances, el tondre, el formatjar, el passeig dels majors, la farola trencada, el camí asfaltat, els candidats a regidors, les baules de les portes, els nins jugant al carrer.... Francesc es recreava amb la bellesa de la vida. Per això ens ha de consolar que va viure amb plenitud, estimant i estimat pels seus. Hem plorat l'adéu silenciós de Xesc Amengual. Ell que ajudà a promoure el nomenament de dos dels darrers fills il·lustres (Es Metge Vell i el Pare Oliver) mereix que a partir d'ara comencem a treballar per situar-lo en el lloc que li correspon. A Es Molí Nou ens comprometem a què, en un temps molt proper, Xesc Amengual passi al trono dels veïns il·lustres d'aquesta vila.

Pare Oliver, el profeta

l'Antoni Oliver Montserrat, el gran humanista del segle XX, el profeta que embadalia tots els seus auditoris, que parlava de la mort i la vida com una mateixa cosa, l'home que millor retrata amb la seva paraula l'home, ha estat elevat a fill il·lustre d'aquesta vila. Estam davant un reconeixement que voldríem tractar més àmpliament, de la mateixa manera que voldríem

que la seva obra fos difosa entre els veïns d'aquesta vila, sobretot les noves generacions que no pogueren deleitar-se amb les seves conferències.

Per la seva condició de vilafranquer universal, l'obra del Pare Oliver mereix pujar a la trona del savis i que nosaltres tastem la seva paraula de profeta, privilegi irrenunciable.

Carta al més enllà

El cel té un estel més que llampegueja como un flash. No sé, Xesc, si ara encara segueixes retratant el nostre món: paradís esbucacat, desencís de l'avui enfonçat per la teva absència. No interpretis aquests mots com un comiat. Simplement et salut per esvair l'angúnia i omplir el buit deixat per la teva partida; en què et senti aprop, home del país, home de terra endins.

No hi ets, però et gaudim. Perquè l'amistat no es trenca mai amb la mort. La claror del dia ens recorda que partires, però a la nit, mirant l'infinit sabem que t'ú, vestit d'estel, ens il·lumines l'existència.

No hi ets, però et sentim. Notam que estàs vora nosaltres, despullant els records, l'amistat saonada en el temps, aquell present esvaït, passat enyorat que el futur ens ha trasbalsat. Qui t'hagi cridat, ha volgut que tastassis el misteri

de la Vida. Segur que en el cel hi mancava un retratista, ara que hi ha tants poetes reunits, amics teus, mestres nostres.

No hi ets, però t'estimam. T'estimam amb el respecte d'home, amic, germà, pare, espòs, fill, veinat... i ens fas partíceps de l'estima de ciutadà pagès que somniaves gaudir de fora vila, la nostra carcassa del futur (te'n recordes?), algun dia, més enllà d'aquesta joventut que la mare natura t'ha robat. Somniaven, i tú et veies assegut amb un gaiato a l'ombra de les alzines de sa Moleta entebeint la xafagor, llegint històries

vençudes, poemes encadenats o, tal volta, retratant la llavor de la teva nissaga. Ara en canvi, vat'ací un paner de mots enfilats; un testament de resignació davant el destí sentenciador; tan sovint cruel, que ens estaca les penes; tan fràgil que inclús el perdonam.

No hi ets, però et seguim escoltant, rebobinam les teves contarelles de rodamón, i et veim amb la fesomia xalesta, encarat a la vida, obert a tothom, sempre amb un «gràcies» a la boca i el bon humor per comiat.

No hi ets, però vius. La vida és efimera, com un flash. Tan aviat s'encén, quan ja s'apaga. És dolça i agre, però tú mai li feres un retret; inclús quan et veies al final del camí planyies la nostra amargor. Tenies assumit que som simple matèria orgànica llogada al destí. Tal vegada aquesta valentia teva ens enfortirà després de l'enyor, després de no haver

pogut encallar la nau del teu comiat, esforç amarat d'impotència, perquè es fa difícil acceptar que el confit de la vida s'hagi de fondre amb tanta promitud. El teu Adéu podria haver-nos xapat el cor, però sucades les llàgrimes, ens podem sentir plens de conhort d'haver disfrutat de la teva amistat. Ara, amic per sempre, deixa'm que et contempli com el millor record. Deixa'm fotografiar-te dins la memòria.

Miquel Barceló i Noguera

Recordant en Xesc

Si fos poeta i glosador
teixiria una corona,
al qui te bó ho dona,
que és aquesta gran persona:
Xesc Amengual i Barceló.

De tot feia poesia,
i si res li agradava
sa màquina enfocava
¡hi vaja fotografia
que de sa càmera sortia
quan ell la manejava.

El vint-i-nou de juliol
el teu motor es va aturar;
tota la vila s'endolà
i el cel i tot es posà de dol.

Xesc Amengual i Barceló
has acabat sa teva tasca,
un dia de molta basca
acompanyava la tristor.

Quant s'auba se perfila
que s'aixeca de l'Orient,
mobilitzares tota sa gent
que hi havia per la vila.

Molt ha perdut sa Cultura,
i més sa des nostro poble,
tu feies una feina noble,
per sa joventut futura.

Són recordances passades,
però sempre recordaré,
sa foto que mos vares fer
amb ses llaunes de panades.

Jaume Nigorra

Foto de Francesc Amengual, abril de 1995

LA FAMÍLIA DE FRANCESC AMENGUAL I BARCELÓ DONA LES GRÀCIES A TOT EL POBLE I AMICS DE TOT ARREU, PER LES MOSTRES DE SUPORT QUE HAN REBUT I QUE LES AJUDEN A SUPERAR L'ABSÈNCIA DE'N FRANCESC.

Floristeria Mestre

ESPECIALITAT EN
FLORS NATURALS

SERVEI PERMANENT

C/. Mn. Damià Nicolau, 12
VILAFRANCA

Tels. 56 03 03 / 83 20 72
Mòbil: 908 63 09 96

FUSTERIA
galmés

Carrer de Sta. Bàrbara, 62 - telèf. 56 00 71
07250 VILAFRANCA DE BONANY (Mallorca)

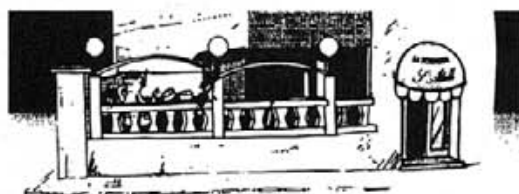

Centre de Gimnàstica
i Estètica

C/. Sta. Bàrbara, 12
Tels. 56 05 46
VILAFRANCA

SA TERRASSA

S'Attell

C/. Santa Bàrbara, 43
(Devora Camp de Futbol)

Tel. 56 06 42
VILAFRANCA

Bar Ca'n Boleto

C/. Palma, 11
Tel. 56 02 23
VILAFRANCA

TALLER MECÀNIC
**DAMIÀ
MARTÍ**

Son Pons, 21 • Tel. 56 01 52

07250 - VILAFRANCA

F U S T E R I A GERMANS ARTIGUES, C.B.

PORTES
PERSIANES,
VIDRIERES,
ARRAMBADORS,
MOBLES DE CUINA

C/. Principal, 63 - Tel. 56 02 90 - 07250 VILAFRANCA

BAR - CAFETERIA

SA PLAÇA

BAGUETTES CALENTES
PIZZES
ENSALADES

Plaça Major, 6 - Tels. 56 03 15
VILAFRANCA

Gràcies a en Xesc Amengual...

En Tomeu 'Pujol', amic coral de tota la vida, m'ho va dir quan sortíem del cementiri de Vilafranca: «La revista del poble li dedicarà un especial i voldriem que hi diguessis la teva...» Ha estat una setmana de plorar adesiara i no he gosat posar-m'hi fins que m'he temut, de bon de veres, que, de totes (tantes!) les vegades que he despenjat el telèfon, no n'hi ha hagut cap en què hagi sentit aquesta renyadeta: «Que ets viu o mort?». En Xesc, el meu germà gran, es mort i tenc l'ànima amarada de fel esboldregada com el talaiot de sa Moleta, on ja no hi anirem a cercar cama roges, emperò vull agrair, perquè el sent com a meu, el condol i l'afecte demostrat -per tot Vilafranca i d'arreu de Mallorca, a l'enterrament i al funeral- a na Margalida, a na Guida i en Francesc, a son pare i a sa mare, als sogres, a sa germana i als cunyats, als nebots i fillols, a la padrina jove, a tota la família.

El vaig conèixer fent feina i fent fotos sense aturall i vaig saber aviat -bo, viu, després tot ell una curolla friso- que li podia fiar la vida amb una estreta de mans o amb un somriure i una aclucada d'ulls com la que ens acomiadà. Durant un grapat d'anys, he vist amb satisfacció i orgull com esdevenia el millor notari de la vida literària, artística i social que hi ha hagut aquest segle a Mallorca, el millor fotògraf que haurà tengut mai l'ABC, i un crític d'art extraordinari. Gràcies a en Francesc Amengual vaig conèixer José Miguel Santiago Castelo, el meu altre germà gran, el meu company de llàgrimes d'aquests darrers dies -el Josep Maria Llopart d'Extremadura, com tan bé deia en Xesc- i de tota aquesta germanor sortí *Siurell*, un dels més bells cants d'amor a l'illa, i la coneixença de Don Joan de Borbó i de la princesa Diana de França. A més d'en Llopart, gràcies a en Xesc vaig redescobrir Pere Capellà i Llorenç Capellà, Llorenç Villalonga, Miquel Àngel Riera, Blai Bonet, Jaume Vidal Alcover, Maria Aurèlia Capmany, Maria Villangómez, Guillem d'Efak, Jaume Santandreu, Biel

Mesquida, Jaume Falconer, Esperança Mestre, Riera Ferrari, Coronado, Ramon Canet, Maria Carbonero i tanta i tanta gent que ha fet hermosa la nostra terra.

Però sobretot han estat molts d'anys d'amistat fonda, de compartir els treballs i els dies amb les respectives Margalides, de veure néixer i créixer plegats na Guida, n'Aloma, en

Francesc i na Gemma, de telefonar (i de no escriure, i perdona'm) al conco Santiago, d'anar a jugar amb els dofins cada primer de maig en família, de passar junts el Cap d'any a ca seva, a la carretera de Palma...

Li dec tants d'ànims, coratge, estimació i lliçons de la vida que em sent com un vellet coix sense el millor gaiato d'ullastre. En Xesc ha estat un home bo: l'home bo, imprescindible, així com la tomàtiga, el revitalitzador i catalitzador de primer ordre, ho és al sofrit de les nostres sopes de cada dia, a la cuina més humil i a cal rei. Només una persona tan extraordinària com ell podia tenir la bonhomia d'ajuntar en amiat, bellesa i pàtria tanta de gent tan diversa. I perquè és un orgull haver infantat un home d'aquesta vàlua, és un deure per al poble de Vilafranca honorar-lo com pertoca: que el seu nom hi sigui per sempre inscrit en pedra al carrer més bell perquè en tenguem la recordança més ferma i l'exemple tothora viu.

Biel Camps, estiu de 1997.

RONDALLA DEPRAVADA

A n'En Xesc

Pot ser massa d'hora: la sang encara és calenta, les paraules corren sense cap sentit, els teus records es confonen en el temps i l'espai... Tot és massa per una mort tan breu.

No sé si recordes aquella darrera xerrada sobre la presentació del teu llibre a la Vila. Tenies les ganes d'un al-lot quan arriben els reis. Tenies l'il·lusió del novii a peu de portal de l'església esperant la seva estimada...

Vollies que el teu poble tengués una presentació d'un llibre de primera, com si el nostre poble fos Ciutat. Ho tenies tot sota control, sabies el que volies i com ho volies: tot era perquè Vilafranca s'ho mereixia.

Molts no varen creure amb les teves paraules, «...aquests són els que no els hi va bé rés», et contestava jo amb esperit encoratjador. «Tu tranquil... ja veuràs que el poble respondrà». I vaja si va respondre. És veu que ets un tio fora de sèrie que no saps ben bé quants n'hi ha que t'estimen i

t'admiren, i tot per la teva humilitat... «Vaja putada ens has fet Xesc!!!».

Sempre m'havia pensat que això d'escriure ho tenia fàcil i que sols posar-me davant el teclat ho tenia tot resolt... Quan més he de saber expressar el meus sentiments és quan faig aigua per tots els costats; i sempre és quan algú apropat ens deixa.

Encara no sé quan començaré a lligar i situar tots els records que em duen cap a tu: del que digueres aquell dia, d'allà on ens trobarem per anar a parlar amb aquell, d'un llibre que ja mai escriurem plegats, d'aquell projecte per montar a la Vila, ...

Xesc: en sabies molt d'anar pel mig. Deixes molts de companys orfes del teu saber convèncer, comprometre i, en moltes ocasions, obligar a fer coses i no estar aturats.

Un altre dia seguiré intentant-ho Xesc, ara, pot ser massa d'hora...

Nota: Com a regidor de Cultura del nostre Ajuntament vull donar les gràcies publicament a n'En Xesc per tot el que ha fet per aquest poble i també per donar el meu més sincer condol a tota la seva família i amics pròxims.

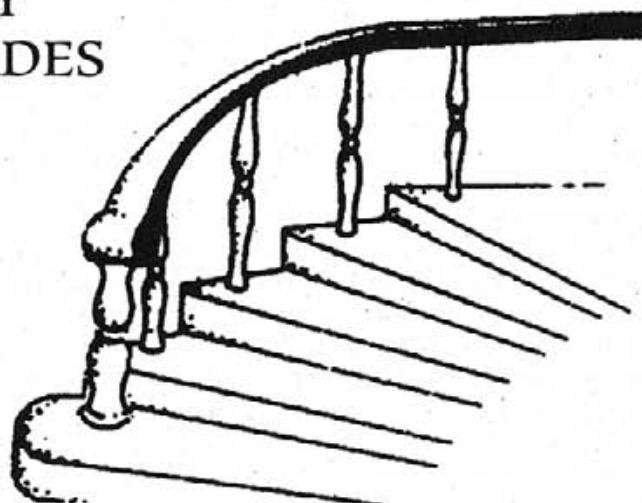
Jaume Sansó i Caldentey

FUSTERIA

RIBOT • NICOLAU, S.L.

PORTES, VIDRIERS, PERSIANES I ARRAMBADORS
MOBLES CUINA I BANY
VIDRIERES ASSOLADADES

Cl. Ramón i Cajal, 20
Telefon 83 03 61
07520 PETRA

ELECTRIFICACIONES I FONTANERIA
HUGUET • BARCELÓ, S.L.

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES, DOMÈSTIQUES I INDUSTRIALS
CAMBRES DE BANY,

CALEFACCIÓ • AIRE CONDICIONAT • DEPURACIÓ PISCINES
ENERGIA SOLAR • BOMBES SUMERGIDES • ANTENES TV

ctra. Palma, 28 • Tels. 56 01 19 - 908 09 70 37 • VILAFRANCA

Biografia de Xesc Amengual

(Redacció).- Joan Francesc Amengual i Barceló, fill de Francesc i Margalida, neix a Vilafranca la nit de Nadal de 1954. Acabats els estudis mitjans es va dedicar a treballar a la Banca March. Als 25 anys es casà amb Margalida Bauzà, era el 17 maig de 1980. Del seu matrimoni nesqueren Guida (1985) i Francesc (1989). A principis dels anys 80 es va decidir a seguir als escriptors i artistes de les illes, a Vilafranca fou elegit president de la secció d'aficionats al cinema del Club Jovent Unit i juntament amb Tomeu Garí «Pujol» intentaren infructuosament montar el PSM a Vilafranca. Començà a col.laborar amb diversos mitjans de premsa: *Ultima Hora*, *Diario de Mallorca*, setmanari *El temps*, la revista francesa *Point de Vue*. El 1982 passà a ser correspon-sal a Balears del diari madrileny *ABC*, en el qual col.laborà com a reporter gràfic i cronista d'art. Xesc es passava estius rera la família reial, i arribà a mantenir una relació afectuosa amb Don Joan de Borbó, pare del Rei.

El 1986 fou cofundador de la revista *Es Molí Nou* i elegit president de la Delegació de l'Obra Cultural Balear a Vilafranca, càrrec que ocupà fins a la seva desaparició. Va impulsar l'edició de la *Col.lecció Es Molí Nou*, dedicada a la publicació de treballs històrics i científics relacionats amb el nostre poble. A finals dels 90 passà al departament de premsa de Banca March. A *Es Molí Nou* fou reporter gràfic i entrevistador. A principis dels anys 90 començà a fer una recopilació de tot el material fotogràfic fruit d'anar rera els homes de lletres i artistes de les illes. El 8 d'octubre de 1988, com a president de l'OCB a Vilafranca va proposar a l'Ajuntament el nomenament de Guillem Galmés Sastre (1873-1940) 'Es Metge Vell' com a fill il.lustre d'aquesta vila. L'equip de govern d'aleshores (PP) no va tenir en compte la petició i no fou fins el 19 de novembre de 1990 quan l'Ajuntament presidit per Antoni Nicolau va acceptar la petició. El 1991, va publicar la fotobiografia de Josep Maria Llompart, juntament amb Jaume Lladó.

El 1995 publicà la fotobiografia del poeta i escriptor eivissenc Marià Villangómez. La seva tasca havia agafat força i l'editorial de nova creació Di7 de Binissalem el va respallar en la publicació d' *Homenatge en Blanc i Negre*, una dedicatòria fotogràfica als poetes, escriptors i artistes de les illes, treball que fou presentat l'11 de desembre de 1996 al Teatre Principal de Ciutat i el 26 d'abril de 1997 a la capella de ca ses Monges a

Francesc Amengual llegint els honors de proclamació de Guillem Galmés «Es Metge Vell» com a Fill Il.lustre (3-12-1990)

la vila. L'1 de juny d'enguany, a la Fira del Llibre, al passeig del Born de Ciutat, presentà el seu i últim treball, *Miquel Àngel Riera. Fotobiografia*, un extens treball sobre l'escriptor manacorí. Francesc Amengual tenia grans projectes però un càncer de pulmó va acabar amb la seva vida el passat 29 de juliol.

Del seu perfil humà destacam la seva afició a llegir tot el que li caia a les mans dels escriptors en llengua catalana de les illes, una persona oberta, falaguera, que vivia la vida intensament centrat en les seves curolles culturals. Tenia grans projectes, era home de família conscient de què li robava part de temps per seguir amb les seves tasques,

gairebé sempre de forma desinteressada. Josep Maria Llompart fou el seu gran mestre, sempre admirat. Prou se n'ocupà després de la seva mort de què Vilafranca li dedicàs el nou parc que es construïa vora el camp d'esports. Va empenyar a l'actual regidor de Cultura, Jaume Sansó, a publicar l'obra teatral «*El Parc del Ministre*». Abans d'entrar en la fase de decliu físic per la greu enfermetat, tenia projectat la publicació d'una nova obra teatral d'en Jaume, sense que aquest en sapigués res. A en Xesc sempre li agradava donar sorpreses i era un hobby seu el regalar llibres en català.

L'Ajuntament expressa el seu condol per la mort de Xesc Amengual

«L'Ajuntament de Vilafranca de Bonany, en motiu de la recent desaparició de Francesc Amengual i Barceló, vol expressar: La profunda consternació d'aquest consistori i de les entitats culturals i civiques del nostre poble per la mort del nostre company Francesc. Ell, des de la seva constant labor difusora de la cultura i, especialment, de la literatura dels autors Mallorquins i d'arreu dels Països Catalans, va omplir un important espai del qual, el nostre poble, n'estava mancat.

Com a col.laborador d'entitats ja desaparegudes, co-fundador de la delegació de l'Obra Cultural Balear de Vilafranca, co-fundador de la Revista *Es Molí Nou* i col.laborador en innumera-bles actes culturals organitzats per aquest ajuntament, no ens queda més que el d'intentar agrair-li tots i cada un dels moments que ha dedicat, fora cap ànim de lucre o d'enriquiment personal, en tantes i tantes ocasions; tot fet amb un admirable sentit de la responsabilitat vers el seu poble i la culturització dels seus habitants.

Ell, amb la seva dedicació, va apropar els escriptors i periodistes al poble, fent-los així, més humans i assequibles. El poble de Vilafranca s'en va aprofitar en més d'una ocasió d'aquest

fet. Cal recordar la prop passada Fira del Llibre de Vilafranca, a on, en la presentació de la seva penúltima obra: «*Homenatge en Blanc i Negre*», vàrem gaudir de la presència dels escriptors i periodistes de més renom de Mallorca.

Fins i tot, en la presentació del seu darrer llibre *Fotobiografia de Miquel Àngel Riera*, tots els que eren allà presents, destacaren la dedicació d'en Francesc al món cultural de la nostra comunitat.

El poble de Vilafranca se'n sentirà d'aquesta desaparició i és un deute d'aquest Ajuntament rendir-li l'homenatge que li correspon.

Volem fer arribar el

nostre més sincer condol a la família d'en Xesc i també fer-lo extensible al món cultural de les nostres Illes.

L'ajuntament, a partir d'avui mateix, des de la seva Delegació de Cultura, es compromet a preparar un homenatge a Francesc Amengual Barceló i difondre l'obra de la qual en va ser l'autor o col.laborador, amb la finalitat que tot el nostre poble, pugui conèixer la dedicació i esforç que va dedicar al nostre poble i a la cultura. És, per tant, i així ho vol expressa aquest ajuntament, mereixedor d'aquest reconeixement.

Valgui, com a reconeixement i respecte, aquest minut de silenci».

BAR S'ESQUITX

VILAFRANCA

Fusteria Bover C.B.

*Portes i persianes
vidrieres
arrambadors
escales de caragol
mobles diversos*

C/. Dels Rocaberti, 29
Tel. 56 01 05

VILAFRANCA

MAGATZEM
CA'N PEDRO ROS
PINSOS • ABONS • CEREALS • INSECTICIDES

OCELLS

CA'N BERNAT

OCELLS DOMESTICATS
CANARIS • AGAPORNIS • LLOROS
PERICOS • EXÒTICS • CAROLINES

GÀBIES • COLLARS • MENJAR
MEDICAMENTS • ACCESORIS

Ctra. Palma, 48 - Tel/Fax 56 00 09
VILAFRANCA

TUCASA
ES MAGATZEM D'ES PLA, S.L.

*Materials per a la construcció
Ceràmiques*

CTRA. PALMA-MANACOR, 38
TEL. 56 01 54 - FAX 56 06 15
VILAFRANCA

Blanc, negre... i molt de gris

Vaig conèixer en Xesc en una situació una mica tensa. He de confessar que ni la primera impressió que vaig tenir-ne ni tampoc la que ell tengué de mi foren gaire positives. En anys posteriors, ja ens en fotiem junts, d'aquell malentès de poca importància, però, i gairebé segur en part per la seva raresa, mai no he pogut oblidar els detalls d'aquell primer encontre. I ara que ell ja no és aquí per recordar amb nosaltres, aquestes memòries, fresques com mai, juntament amb moltes d'altres relacionades amb la seva persona, em bombardegen contínuament la ment.

Eren les primeres hores d'una matinada, a les darreries de la tardor. Amb prou feines havia estat vivint aquí, a Vilafranca, un any i mig. Ca

meva encara estava en obres i feia una setmana que havia començat a tragar coses cap al meu nou i erm estudi. Era un dissabte de matí i jo era a dins la cuina encalentint aigua per prendre el segon cafè, ansiós per estrenar l'estudi en el meu primer dia de pintor, quan, de sobte, vaig sentir que tocaven a la porta.

Dimonis!, vaig pensar jo, *qui pot ser això, en aquestes hores?* No és que fos molt prest -devien ser devers les nou-, però, de totes maneres, massa prest per a qualsevol que no fos qualcun dels meus veïnats pagesos, els quals podien presentar-se a qualsevol hora del matí, horabaixa i vespre, però mai no tocaven, sinó que sols cridaven fort en arribar al portal. De mala gana, vaig anar cap a la porta. El vespre abans havia plogut, i allà, enmig de la lluent vegetació, hi vaig veure dret un jove individu (d'una edat semblant a la meua -d'això que vos cont, ja en fa una trentena bona d'anys). Duia barba i, penjada a l'esquena, portava una bossa. *Dimonis!*, vaig tornar pensar, tot reconeixent la naturalesa del seu contingut: *un punyeta fotogràf!* Es va presentar. Era molt pitjor del que m'havia figurat: era un periodista! I, si hi ha una classe de persones de què me'n malfi per sobre de les altres, exceptuant potser els polítics, són els periodistes.

Pobre home! Romania dret allà, ple de curiositat i entusiasme, carregat de confiança en si mateix i amb una animositat mediterrània que confrontava brutalment amb el distanciament i fredor nòrdiques d'aquell nouvingut que se li plantà al davant. Ell havia sentit a dir que jo era un pintor arribat d'Holanda, que havia decidit establir-se aquí i viure com un pagès en el camp. I em volia fer una entrevista. Em vaig empenyar. Volia fer-me algunes fotos. Em vaig empenyar una mica més. Li vaig intentar explicar que havia vingut d'Holanda i que, si vivia d'aquella manera, era, precisament, per estar tranquil, allunyat de tota mena de curiositats externes (aquell anonimato no el

Sopar de barbuts a principis dels vuitanta, Xesc està dret al centre

vaig poder aconseguir fins anys després).. Vaig intentar ser tan amable i educat com vaig poder, a pesar que el domini que tenia de l'espanyol era encara bastant imperfecte. Tot i això, en Xesc continuava insistint, obstinat en el seu objectiu. Només unes quantes fotos i dos o tres detalls sobre la meua vida, em va suggerir. Li vaig presentar més obstacles: a ca meua hi havia molta feina per fer i molts dels quadres que tenia allà dins encara estaven inacabats. Per tal d'atenuar un poc aquest insistent rebuig, finalment li vaig prometre que, en haver passat un o dos anys, quan jo ja hagués treballat més a la casa, hagués completat algunes de les meves pintures i hagués après espanyol o català a bastament per expressar-me amb competència, ens podríem tornar veure i fer aquesta entrevista.

No va semblar que aquesta contesta el satisfés gaire. Educadament, però, va donar la conversa per acaba-

da. Abans d'anar-se'n, va mencionar que jo coneixia la seva germana (aleshores, na Maria Montserrat tenia un estanc allà on avui hi ha la *Papereria*) i que, quan trobàs que fos hora, podria tornar trobar-me amb ell a través d'ella.

Repunyetes serenes!, vaig pensar, *i aquest és de Vilafranca!* Car, fins llavors anava ben segur que no era sinó un punyeta «palmesano»! I és clar que coneixia la seva germana i el seu home, en Joan, molt bona gent, per cert! Per què no m'ho havia dit abans? De seguida, la meua nerviositat i crispació inicials es calmaren, però, i malauradament, ja va ser massa tard: en tèm-me, en Xesc m'havia desaparegut per complet del mapa.

En els anys que seguiren, em trobava amb en Xesc de tant en tant, i, d'una forma quasi segura, l'encontrava els dissabtes de matí al carrer de Palma. De tot d'una, em feia recordar la meua promesa. *Pensa en*

aquella entrevista, sempre em deia. *No passis pena*, li deia, *que la tenc ben present*. Gradualment, i així com el meu nivell d'espanyol anava millorant, començarem a fer algunes interessants converses sobre art i política. Observava, amb visió aguda, que ambdues matèries estaven íntimament lligades, de tal manera que no es podia parlar d'una sense parlar, alternativament, de l'altra.

Me'n recorda una vegada que em va bombardejar de qüestions referents a l'artista a Holanda. Era vera que, allà, els artistes eren econòmicament subvencionats per l'estat, que qualsevol podia declarar-s'hi i, conseqüentment, aconseguir que el govern compràs la seva obra i el proveís amb un sou? Bé, vaig assegurar-li que la cosa funcionava, més o manco, d'aquella manera, encara que no bastava, simplement, amb declarar-se artista, sinó que aquest havia de demostrar que ho era a un comitè d'altres artistes nomenats per regidors de cultura. Ni tampoc el salari que es rebia era gaire substancial si l'únic comprador dels seus treballs era el govern. Però sí, tot s'ha de dir, era ben cert que a Holanda (parlant, ara, en retrospectiva), especialment a Amsterdam, la capital, i a altres grans ciutats, hi havia molts d'artistes joves que sobreviuen i podien continuar creant gràcies a tots aquells subsidis.

En Xesc era bastant incrèdul. Ben aviat aquella veta de cinisme que tant el caracteritzava es va manifestar. *Aleshores*, replicà ell, *segur que hi deu haver molt d'art xerec, allà...* Vaig haver d'admetre que sí, que els soterranis de l'ajuntament i els museus d'art estaven plens de tota casta de pintures, aiguaforts, escultures, etc., moltes de les quals no eren d'allò millor. Però, així mateix, vaig fer-li observar l'altra cara de la moneda: que gran part de tota aquella producció era

prou interessant i creativa i que tothom podia llogar per molt poc, talment el préstec d'un llibre a una biblioteca, qualsevol obra que agradàs, pel temps que un volgués. Tot estava catalogat i l'accés a aquest important fons era absolutament democràtic.

Intel·ligent col·leccionista que era, en Xesc va veure molt positivament aquesta idea de lloguer de les obres d'art i va assimilar sense cap mena d'esforç el concepte d'art subvencionat. Fou, aquest, un tema que tornariem encetar de tant en tant. Poc després, però, seguí una llarga temporada en què no ens topariem ni poc ni molt. Fins que un dia, ara deu fer quatre o cinc anys, el vaig encontrar en les escales de l'edifici de Palma on la meua dona té un apartament llogat. Tot just començava a pujar-les, quan el vaig afinar a davant meu, tot sortint del despatx d'un missèr que estava en el primer pis. Ens saludarem.

- *No t'he tornat veure més, per la Vila...*, em digué.

- *És que, darrerament, faig molta vida per Palma*, vaig contestar, tot assenyalant-li que hi ensenyava anglès entre setmana.

- *Vol dir, això, que ja has abandonat la pintura? Esper que no.*

Estava ple d'energia, d'aquella nerviosa i impacient energia que ell tenia normalment.

- *No, encara pint, sempre que puc trobar una estona.*

- *Quan et pareix que podria veure el que has estat fent últimament?*

- *Tens deu minuts?*, li vaig replicar.

- *No gaire més de deu...*

Eren la una i mitja i tenia un dinar de compromís a les dues en punt.

- *Vols veure un parell de coses, ara?*, li vaig tornar dir.

- *Si no són molt enfora...*

- *Estan penjades a la paret de l'apartament de la meua dona, al pis de dalt de tot. No és gaire lluny...*

Sempre ens enteníem, en parlar la mateixa llengua. Hi

vàrem pujar. Li vaig oferir un tassonet de vi. Em pens que em va demanar aigua o, potser, un suc de fruites. Vaig deixar l'habitació per dur-n'hi un, i, en tornar, estava examinant atentament els grans quadres que, i de forma desordenada, s'amuntegaven en aquelles parets tan petites.

- *Estic segur*, va observar, *que, si visquessis a Holanda, tot això estaria en el soterrani de l'ajuntament...*

El seu irònic acudit no em va ofendre el més mínim.

- *No necessàriament*, li vaig dir. *Almanco no serien venuts i jo o tu o qualsevol altre que volgués els podria llogar.*

Li agradava particularment una de les pintures, una cadira de braços molt vella, amb un ficus i un paquet de cigarrets, d'aquells estranys cigarrets que en aquelles hores s'anomenaven *Ideales*, buit, tirat per terra.

- *Que tens aquest en venda?*, em va demanar.

- *Si vols que et digui la veritat*, li vaig contestar, *no ho sé. Ni tan sols sé si ja l'he acabat i, a més, hi ha algú altre que també s'hi ha mostrat prou interessat...*

Me'n vaig tèmer que havia ficat la pota. Li hauria d'haver contestat amb un *Molt probablement*, tot mantenint viu l'interès que hi havia posat des d'un principi. Hi va haver un moment de silenci. *Aleshores*, ell va dir:

- *Tenc una petita col·lecció de quadres. Estic segur que t'agradaria veure'n alguns. Són a Vilafranca.*

Li vaig prometre que hi passaria un dissabte horabaixa, tot afegint que, i sempre que, a ell, li anàs bé, podíem fer l'entrevista un dia d'aquells.

- *Em sap greu, Joan, però em fa cara que no podrà ser...*, va contestar.

Estava molt enfeinat, treballant en la preparació d'un llibre sobre escriptors mallorquins.

- *Això pareix molt interessant...*, li vaig dir.

- *És molt més que un simple*

llibre, va afegir: *és una verdadera obsessió.*

Una vegada ell se'n va haver anat, em vaig acabar de beure el tassó de vi que no havia volgut i vaig partir a pensar i a pensar. Me'n penedia de no haver-me esforçat per conèixer en Xesc amb més profunditat. D'ara en endavant, vaig quedar resolt a aconseguir-ho. També em lamentava pel fet que ell ja no semblàs gaire interessat en fer aquella entrevista. N'havia perdut l'oportunitat. La gent és dirigida en diferents direccions, vaig pensar. També me'n recorda inferir que, per tot el recel i reserves que ell havia mostrat en el grau d'ajut econòmic que hauria de rebre l'artista del públic contribuent, en Xesc ja era, per això mateix, una mena d'artista, amb el foc inquiet i l'oculta tenacitat de la criatura creativa. Tot i que vaig assabentar-me del treball que havia fet per aixecar i portar endavant la revista *es Moll Nou* i de les seves valuoses contribucions a la vida cultural de Vilafranca, des d'aquell mateix dia vaig començar a sentir que, dins ell, encara hi havia molt més del que jo mínimament podia imaginar. I ho vaig endevinar. Allò que no vaig encertar, però, fou l'assumpció que havia fet pocs moments abans i que aviat es tornaria repetir en posteriors ocasions: que jo tenia tot el temps del món per explorar aquestes altres cares del polifacètic vilafranquer.

El temps va anar passant. Mentrestant, vaig haver d'anar-me'n a fora per estudiar, i a Vilafranca, tan sols podia estar-m'hi els dos o tres mesos d'estiu. Gairebé no el vaig veure. Crec que només una o dues vegades, de passada. A penes sabia què dir-li. Semblava més nerviós i ocupat que mai, carregat d'aquella desbordant energia. Vaig pensar que això era a causa de les presses i pressions per finalitzar el seu *Homenatge en Blanc i Negre*. Em pregunt si, i en aquelles

hores, ja devia sentir les limitacions de la seva pròpia mortalitat.

En adonar-me de la seva vulnerabilitat, ja va ser massa tard per fer res, llevat de l'intent d'acceptar-la, tal com ell ho estava provant. Afortunadament, i molt a grat meu, tendria una última oportunitat per inspeccionar el complex esperit de tan inquiet personatge.

Era un dissabte horabaixa, a Vilafranca. Ben davant el *Forn de can Portell*. I era el mes d'abril. Començava a fer fred i faltava poc per la posta de sol. Va estar d'acord que una infusió d'herbes al *Bar Anit* no li cauria gens malament. Anàrem allà i partírem a conversar animadament. Gairebé tot el temps parlava ell. De tant en tant, jo intentava aficar la qüestió ocasional en el discurs.

Em va parlar de tot el treball i esforç que, durant anys i anys, havia dedicat a *Homenatge en Blanc i Negre*. I va mencionar altres projectes que temia ja no poder veure mai aconseguits. Li faltava l'alè, però la seva ment i pensaments seguien cabdellant, sense repòs. En un determinat moment de la conversa, em vaig adonar que estava expressant-se quasi completament en català, la qual cosa era molt estranya ja que ell era una persona bastant fluent en castellà i, normalment, sempre es dirigia a mi en aquesta llengua, per ventura amb el desig que pogués entendre sense dificultat cada paraula que li sortia de la boca. En Xesc, i aquesta era la impressió personal que jo en tenia, es preocupava considerablement per fer-se entendre. Però, aquell horabaixa, semblava molt més interessat en tractar i discutir d'alguns dels inacabats treballs de la seva breu però intensa vida. D'aquesta manera, va ser com si els nostres papers s'haguessin intercanviat: car, era jo, ara, qui estava dirigint aquella mena d'«entrevista»

amb ell (a través de la qual, i en mitja horeta o tres quarts d'hora curts, tractava d'esbrinar totes aquelles coses sobre la seva persona que sempre havia pensat que tendria tota una vida per aclarir). Realment, una tasca impossible. Era igual. Tampoc no té importància el fet que només vaig entendre de mitja a dues terceres parts d'allò que em digué. Al meu

Francesc Amengual en una fotografia recent

davant em trobava amb un home, el sentit de l'humor i acudits cínics i irònics del qual encara no l'havien abandonat, un home que havia fet bastant, que havia acabat la gran obra de la seva vida, així com també altres tasques importants, i això ja era prou compensació per tots aquells altres plans que podria deixar irrealitzats. Finalment, només érem dos artistes parlant un a l'altre sobre la imperdonable brevetat de la vida, dilema que tot tipus d'art intenta tractar, sigui directament o indirecta, des d'un angle o altre. La gent que passava l'interrompia contínuament per saludar-lo. Ell intentava no perdre el fil de la conversa. Tenia les ulleres entelades i a penes podia respirar. Hi havia poesia, en la intensitat del seu esforç, un esforç que no era en benefici meu; jo era simplement un testimoni, un mirall de tot allò que deia. En el curt espai que quedava entre nosaltres dos, en Xesc anava perfilant el contorn de

les seves frustracions i la seva determinació a continuar la batalla.

Quan ens aixecàrem per acomiadar-nos, desitjava autoconvèncer-me que l'home amb qui acabava de parlar podria sobreviure al caos que regnava en les seves cèl·lules i seguir endavant per collir els fruits d'una llarga i distingida vida.

Ja a fora del bar, va insistir que

anys, cadascun d'ells triat amb especial cura i atenció, no pel valor exterior que podrien tenir en un futur ni tampoc pel nom que s'hi trobava al darrere, sinó pel valor intrínsec que guardaven dins ells mateixos. En aquells moments, no se'm va acudir altra cosa que expressar: *Veig que tens bon ull -i-, amb aquella frase, vaig voler dir això, però també quelcom més: que el seu era un ull que tenia les arrels en el cor. I pensar, vaig cavil·lar jo, que, fins ara, aquest interessant caire de tan complexa personalitat m'havia passat completament per alt...*

El temps que examinava les pintures que hi havia al voltant de l'entrada de la casa hi hagué alguns minuts de silenci. Paral·lelament, ell també els donava una ullada, alhora que anava afegint tota una sèrie de comentaris i observacions sobre algun detall curiós o sobre el perquè d'aquesta o d'aquella adquisició. Era ben evident que estava ben familiaritzat amb cadascuna d'elles. No sols les coneixia prou bé, ans romanien fresques com una rosa dins la seva imaginació.

En la seva apreciació de l'Art i l'Artista (com un arriscat i sacrificat individu amb visió pròpia), en Xesc era, ell mateix, un veritable creador de Bellesa, i les seves fotografies i llibres i aquella petita però integrada col·lecció, veritables obres d'art. Aquells darrers moments, dret en silenci allà, amb ell, enmig de la seva col·lecció de vius treballs, enmig d'aquella harmoniosa mostra de la seva vida interior, foren uns dels més intensos de tota la meua existència. M'han quedat gravats a la memòria, en «Blanc i Negre», com la recança que sempre sentiré per haver esperat massa a conèixer aquest tan especial vilafranquer.

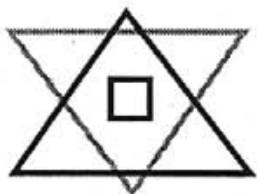
Joan de so n'Orlandis

l'acompanyàs a ca seva per veure, d'una vegada, tots els quadres que ell mateix havia pintat. En el camí, li vaig demanar si se'n recordava gens d'aquella primera visita que em féu a ca meua i quina fou la seva impressió. Aquí ell va riure: *Vaig pensar, em digué, que tu, o bé eres el més arrogant dels esnobs, o bé massa famós per ser considerat «inútil» com un artista... O alguna cosa de semblant a això. He d'admetre que no estava segur de si el vaig entendre al cent per cent. Volia que m'ho tornàs repetir, però, i sense gairebé adonar-nos-en, ja ens trobàvem a davant el portal de la casa.*

A dins, estava a punt de presenciar una de les més interessants i integrades col·leccions privades de quadres que mai hagi vist. Però, i igualment, estava a punt de presenciar una de les escenes més corprenedores que em podia imaginar: la d'un home totalment enamorat dels treballs d'art que havia anat aplegant al llarg d'anys i més

C/. Palma, 53 - Tel. 56 00 63 - VILAFRANCA

COMERCIAL D'INSTAL·LACIONS PETRA, S.L.

VIDRIERIA

Doble cristl·lament • Envarillats i Tallats • Taules • Mampares de bany

INSTAL·LACIONS SANITÀRIES

Aire condicionat • Calefacció • Piscines (manteniment) • Reg per goteig

C/. Veracruz, s/n. • Tel. taller i exposició: 56 16 47 • PETRA

**Antoni Oliver Monserrat,
Fill II.lustre de Vilafranca**

Vilafranca proclama el seu cinquè Fill II.lustre

(Redacció).- Els actes de celebració de nomenament de Fill II.lustre del Pare Antoni Oliver i Montserrat s'encetaren a les set del capvespre al carrer Pare Jaume Rosselló, concretament al taller/estudi de l'escultor vilafranquer Josep Gayà autor de la pintura homenatgedora del teatí vilafranquer. L'estudi de Josep Gayà presentava un ple absolut amb presència de les màximes autoritats de Vilafranca, la Corporació Municipal al complet presidida pel batle Joan Bauçà i comptant també amb l'assistència del Conseller de Cultura i Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca Damià Pons, en el qual tots els vilafranquers, amics i deixebles del recent Fill del Poble pogueren contemplar l'immortalització del Pare Oliver en un tela de Josep Gayà. Hom coincidia amb la bellesa

del quadre i amb el gran parescut físic amb el religiós. Durant els trenta minuts que durà l'acte, Josep Gayà inaugurà oficialment la seva exposició que comptà també amb les col.laboracions d'amics i coneguts seus, fins que el batle Joan Bauçà també llegí el seu discurs; però no deixà de sorprendre la lectura d'un poema dedicat al Pare Oliver de part d'una poetessa amb llengua de Cervantes, que tothom trobà simplement una sortida de solc.

Seguidament la comitiva fou duta a la Plaça Major del poble on a la Sala de Plenaris de l'Ajuntament, la Corporació Municipal havia de votar la proposta de Fill II.lustre. La Sala compareixia plena i estibada de gent per presnciar en directe i de ben aprop el nomenament. Després d'un paraules del batle Joan Bauçà per començar la sessió, un representant de la Delegació de l'Obra Cultural Balear de Vilafranca féu la Lectura dels Honors que consistia en fer un petit repàs històric

Pep Gayà autor de la pintura del P. Antoni Oliver. Foto: Joan Jaume

Tots els actes de celebració de la proclamació d'Antoni Oliver Montserrat com a Fill II.lustre del nostre poble foren molt participats, tant de gent vilafranquera com externa

d'aquell moment el saló rebentava en aplaudiments i el poble de Vilafranca comptava amb un nou Fill II.lustre. Seguidament el batle de Vilafranca llegí un seguit d'adhesions com fou el telegrama del capellà vilafranquer Bartomeu Català disculpant la seva absència per raons de treball ja que es trobava per l'estranger i la més sonada fou la que reberen del Vaticà del secretari general de l'ordre teatina lloant i donant suport a l'iniciativa de proclamar Fill del Poble a un dels seus teatins més universals.

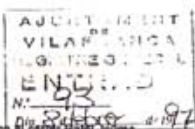
per la vida del benemèrit vilafranquer i elevar una proposta de Fill II.lustre a la Corporació Municipal. Acabada la lectura el batle demanà els vots a favor sobre la proposta i els onze regidors de La Sala (5 del PSM, 4 del PP i 2 del Grup Mixt) aprovaren la proposta de l'OCB-Vilafranca i a partir

Després de l'acte oficial la Colla de Xeremiers de Vilafranca acompanyaren la comitiva cap a la Parròquia de Santa Bàrbara on es tenia previst l'oficialització d'una missa a càrrec de Joan Bauçà i dels altres capellans vilafranquers amb la companyia del rector Gaspar Montserrat. La missa-homenatge brillà per si mateixa dins un recinte ben enramelat i decorat per l'ocació i que destacà per si mateixa, a part de la

Inauguració del Museu permanent de Josep Gayà. Foto: Joan Jaume

Guillem Mas i Barcoel, amb DNI nº 43008001, de 18 anys, d'estat fadrí i amb adreça al carrer Hailari Jaume nº 23 d'aquesta vila, en representació de la Delegació de l'Obra Cultural Balear a Vilafranca, amb el degut respecte i consideració es dirigeix a vostè i:

EXPOSÀ: Que havent-se estudiat la trajectòria humanística, filosòfica, lingüística i religiosa del M. Rvd. P. D. ANTONI OLIVER I MONSERRAT, C.R., natural d'aquesta vila, durant els seus seixanta set anys de vida, que entre altres coses fou ordenat sacerdot a Roma, i que obtingué la Llicència en Història Eclesiàstica per la Pontificia Università Gregoriana i un any després aconseguí el doctorat, fou Prefecte d'Estudiants a la casa de Son Espanyollet, és anomenat Consultor Provincial i Superior del Seminari de Son Espanyollet, fou elegit Prepòsit i Director del Col·legi Sant Gaietà, també ocupà el càrrec de Vicari Provincial, després feu classes i conferències a diferents llocs de Madrid, Espanya, en Biblioteconomia i Arxivística per l'Escola Vaticana, amplia els seus estudis a l'Institut Catòlic de París, va ser secretari de la Schola Lulliana de la Ciutat de Mallorca, vocal del Consell Rector de l'Estadi General de Palma, professor ordinari d'Història de l'Anglaterra en el Centre d'Estudis Teològics de Mallorca, professor invitat a la Universitat Catòlica de La Plata (Argentina), professor de cursos de ciències humanes a la Universitat Autònoma de Madrid, impartidor de cursos d'Història del pensament a l'Institut d'Espanya i impartí conferències a Mèxic, Roma i a Freiburg. El seu camp d'ensenyament i d'investigació fou el camp de les idees i de la religió en els segles XII-XV. Estava especialitzat en els temes del hiúisme. I en el camp lingüístic parlava a la perfecció el Castellà, l'Espanyol, el Francès, l'Anglès, l'Italià i el Llatí; també llegia i traduïa amb la mateixa solvència el Grec, el Portuguès i l'Hebreu. Morí a la Ciutat de Mallorca, el matí del 9 de gener de 1984; d'una manera inesperada i sobtada.

SUPUGA: Tengui a ben veure la sol·licitud de que, coincidint les properes dades amb el seu naixement (29 de maig), M. Rvd. P. D. ANTONI OLIVER I MONSERRAT, sigui declarat FILL IL·LUSTRE DE VILAFRANCA i aprofitant l'efemerides que properament s'iniciaran les obres de construcció del Casal de Cultura d'aquesta vila, també sol·licitam que aquest edifici cultural porti el seu nom i que sigui aprovat per la Corporació Municipal que vostè presideix.

La qual cosa esper obtenir si és que no hi ha impediments o circumstàncies que jo desconegui.

Vilafranca a vuit de febrer de mil nou-cents noranta set.

Guillem Mas i Barcoel
Membre de la Delegació OCB-Vilafranca.

Instància tirada per l'OCB-Vilafranca el vuit de febrer a l'Ajuntament

persistent calor pròpia de les Festes de La Beata, el sermó de Joan Bauçà que deixà bocabadat a més d'un dels assistents, qualificant l'anomenat sermó com un dels millors sentits i escoltats a sobre l'altar parroquià.

I per acabar la diada il·lustre es féu a càrrec de Joan Terrassa la presentació del seu llibre «La muerte plenitud de vida» que tracta evidentment d'una biografia del caire més humà del teati vilafranquer que tengué una extraordinària acollidaja que s'exhauriren tots els exemplars després de la presentació. L'acte, fet a sobre el cadafal de la Plaça Major, comptà amb una plaça plena de gom a gom davall un serena de nit d'estiu. Joan Terrassa llegí fragments del seu llibre, intercalant fets i

Joan Terrassa presentà «La muerte plenitud de vida» davant un nombrós públic a la plaça Major

vivències personals amb el Pare Oliver. Per acabar només dir que fou una vetllada memorable, d'aquelles que només es veuen cada un parell d'anys, on els familiars, amics i paisans del Pare Antoni Oliver trobaren a Vilafranca el seu cau. Vilafranca fou el bressol del pensament del Pare Oliver. Ara, ja podem gaudir d'un nou Fill Il·lustre: el Pare Antoni Oliver i Montserrat.

Joan Nicolau llegí unes sentides gloses al P. Antoni Oliver. Foto: Joan Jaume

Joan Terrassa presentà el llibre «La muerte plenitud de vida». Foto: Joan J.

Joan Nicolau al P. Antoni Oliver Montserrat, Fill Il·lustre

Vilafranca t'he fas gran i t'honores a tu mateixa organitzant una festa de Fill Il·lustre aquest any

El poble vilafranquer farà homenatge marescut per aquí haver nascut, el pare Antoni Oliver.

De la família el major dels Oliver Montserrat i de la congregació el més sabut i acertat.

M'omple el meu cor d'alegria de petits haver estat jugant com a bons veïnats aprop de baix de la vila.

La Vila vilafranquera amb tú es sent honrada de saber que has traspassat les ratlles de la frontera.

No hi ha posat cap excusa amb acert l'Ajuntament declarar-lo aquest moment amb justícia Fill Il·lustre.

Així el teu nom perdura i a l'Ajuntament està recordante la pintura obre d'en Josep Gaià.

Visca el Pare Antoni Oliver!!!

Joan Nicolau Gaià,
juliol de 1997

◆ Vilafranca ◆ Nomenament

Declarat fill il·lustre el pare Antoni Oliver Montserrat amb tots els honors

M.F. Vilafranca.
El pare Antoni Oliver Montserrat C.R. va ser declarat fill il·lustre del poble de Vilafranca ahir capvespre dins el moment

tes de l'Ajuntament vora quatre imatges de fills predilectes.
Seguidament, les autoritats municipals

Roma l'any 1950, teatí, doctor en Història de l'Església (secció edat mitjana) n

Va ser alumne de Heidegger de la Universitat de emanya).
lia a la troadors Cris-
ersitats de
it amb els
si amics,
als eren
legs del

La Corporació

na Hora / Domingo, 27 de julio de 1997

VILAFRANCA

El pleno municipal declara hijo ilustre al padre Antoni Oliver i Montserrat

Más de 200 personas llenaron ayer La Sala para asistir a la ceremonia oficial

JOSÉ SEVILLA
FOTOS: PEPA ESTADES

El pleno municipal de Vilafranca acordó ayer, por unanimidad, declarar hijo ilustre de la localidad al padre teatino

PART FORANA

Antonio Oliver engrandece desde ayer el patrimonio cultural de Vilafranca

El teatino muerto en 1994 fue aclamado como hijo ilustre

LLORENÇ RIERA. Vilafranca.
La identidad colectiva de Vilafranca y el patrimonio cultural del municipio agrandan con la figura de Antoni Oliver teatino.

Pep Sansó traslada en su pregón el espíritu deportivo a las fiestas

Vilafranca.
te de la historia del C. F. Vilafranca (recientemente a División) y la transmisión del espíritu deportivo centraron el pregón pronunciado en fútbol, Pep Sansó, quien en una de actos La Sansó

nuevo orgullo —desde ayer por anoche oficial— de sus conviccions vilafranquers.

La proclamación como ilustre del famoso teatino trrió en un salón de actos i de albergar la amplia conc y en un acto preparado c voluntad que acierto, sob el ceremonial desarrolla trapone con la relevan sonaje y la solemnidad La iniciativa de decla Oliver como hijo ilr la delegación local tural Balear. Guill presentación de abrió el acto glo dos méritos del guido y haciend cia en la docer tida en Arger Alemania y en el talante finió come amplio ser libertad i políglot para to ponía

Lectura dels honors

(Redacció).-

Al saló de plenaris de l'Ajuntament tengué lloc la lectura dels honors a càrrec del membre de la Delegació de l'Obra Cultural Balear de Vilafranca Guillem Mas, la qual consistia en fer un petit repàs històric de la figura del Pare

Guillem Mas fent la lectura dels honors. Foto: Joan

Antoni Oliver i

elevant la proposta des de l'OCB-Vilafranca al batlle Joan Bauçà i a la Corporació Municipal. Seguidament vos reproduïrem la lectura dels honors que féu possible la sol·licitud de la proposta de nomenament de Fill Il·lustre del Pare Antoni Oliver i Montserrat:

«Il·lustríssim senyor Batlle de Vilafranca de Bonany, Autoritats de la Corporació Municipal, familiars del Pare Antoni Oliver, veïnats de la Vila i amics:

Seguidament passaré a descriure la biografia i motius que fan possible la següent proposta:

La matinada del 29 de maig de 1926 no fou una matinada qualsevol. Al poble de Vilafranca i, concretament, a una casa de la carretera de Palma, naixia el pare Antoni Oliver i Montserrat, al si d'una família modesta i treballadora d'aquesta vila. Ja des de petit féu mostres de la seva gran capacitat de comprensió, assimilació i oració que, juntament amb una intel·ligència privilegiada, es veren fructíferades com a conseqüència del seu ingrés a la Casa de Son Espanyolet pel juliol de 1938. Allà el Pare Oliver començà la seva Professió Perpètua, fet

S.P. CAIETANI

7 AGOSTI 1997

IL SEGRETARIO GENERALE
DEI CHIERICI REGOLARI
(TEATINI)

PIAZZA VIDONI, 6 - 00186 ROMA (ITALIA)
TEL. (06) 686-1394 FAX: (06) 686-1083-1097

Roma, 12 juliol 1996

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

A L' AJUNTAMENT
DE VILAFRANCA DE BONANY (Mallorca)
ILLES BALEARS / ESPANA

Molt Il·lustre Ajuntament,

el proppassat 7 de juliol, la Creuada de l'Amor Divi de Felanitx, Curs STUDIA, feia arribar a aquesta Curia General dels Clergues Regulars una còpia de les lletres de convit amb les quals l'OBRA CULTURAL BALEAR/Delegació de Vilafranca i l'AJUNTAMENT DE VILAFRANCA anunciaven el nomenament de FILL IL·LUSTRE d'eixa població del P. ANTONI OLIVER I MONTSERRAT, C. R., nomenament que serà celebrat amb un seguici d'actes religiosos i culturals el propvinent 26 de juliol de 1997.

El Prepòsit General dels Clergues Regulars, Teatins, Rdm. P. D. Gabriele Dàrida, en conèixer la notícia, m'ha encomanat de fer-vos arribar, abans que res, la seva joia per aquest fet que omplirà de joia la família teatina (homes i dones, religiosos i seglars), esbargida per tot el món.

El P. OLIVER, com l'anomenem els religiosos i seglars teatins d'arreu del món, va començar d'excel·lir aci a Roma, on rebé l'ordenació sacerdotal en 1950 i, acabats els seus estudis escolàstics, es va doctorar en Història de l'Església, publicant els primers articles d'investigació històrica a la nostra revista REGNUM DEI/COLLECTANEA TEATINA. Tornà a Roma en 1990 per a redactar el llibre *LOS TEATINOS, SU CARISMA, SU HISTORIA, SU IDENTIDAD*, que, traduït i publicat en portugués i altres idiomes, ens ha servit i ens servirà sempre d'esplèndida carta de presentació del nostre Institut religiós.

El Prepòsit General s'uneix de tot cor a aquests actes i us en felicita de bon de veres. El P. Antoni Oliver Montserrat, fill il·lustre de Vilafranca de Bonany ha estat per a tots un Mestre i un Pensador. A tots ens ha encomanat l'optimisme i l'alegria de ser teatins. Avui l'enyoram i, per a qui viu ja en la LLUM i la VIDA creiem que l'homenatge que ara son poble li ret contribuirà a fer-nos-el més aprop i a sentir-nos menys orfes del seu magisteri i il·luminada doctrina.

En nom del Prepòsit General, del seu Consell i de tota la Comunitat teatina de Roma us saluda i s'acomia

G. Rossell i Clivillers
Gaietà Rossell i Clivillers, C. R.
Secretari General dels CC. RR.

que tengué la seva culminació el 4 de març de 1950, quan als vint-i-quatre anys és ordenat sacerdot a Roma. Però els seus estudis segueixen el seu curs i dos anys després és Llicenciat en Història Eclesiàstica per la Pontifícia Universal Gregoriana i l'any 1954 aconseguix el grau de Doctor. Del 1954 al 1965 va ser Prefecte d'Estudiants a la Casa de Son Espanyolet; en aquest mateix any és nomenat Consultor Provincial i Superior del Seminari.

El 1957 és elegit director del Col·legi Sant Gaietà de Palma i el 1978 és nomenat Vicari Provincial i Vicari de la Casa de Son Espanyolet. A partir de l'any 1982 i fins el moment de la seva mort, fa classes i dona conferències a diferents fòrums de Madrid. És Diplomata en Arxivística i Biblioteconomia de la l'Escola de Paleografia del Vaticà i amplia els seus estudis a l'Institut Catòlic de París; també més tard és nomenat Vocal i Mestre del Consell Rector de l'Estudi General Lull·lià de Palma. En l'àmbit de l'ensenyament fou professor invitat a la Universitat Catòlica de La Plata de l'Argentina i també va impartir cursos de Ciències Humanes a la Universitat Autònoma

El batlle en el moment de demanar els vots a favorables a la moció. Foto: Joan Jaume

de Madrid. Impartí cursos d'Història del Pensament a l'Institut d'Espanya de Madrid, donà conferències a Mèxic, Roma i Freiburg i va dictar lliçons a Madrid i a la ciutat de Mallorca.

El seu camp d'investigació i d'ensenyament és el camp de les idees i de la religiositat en els segles XIII-XIV. Estava especialitzat en els temes del lul·lisme i formava part de l'edició crítica de l'obra de Ramon Llull. El l'vessant filològic sabia parlar i escriure a la perfecció el català, el francès, l'espanyol, l'italià, l'alemany i el llatí i sabia traduir amb la mateixa solvència el grec, el portuguès i l'holandès. Va col·laborar en la Biblioteca d'Autors Cristians, a la Gran

Enciclopèdia Catalana i a la Gran Enciclopèdia de Mallorca.

Estava considerat un dels millors oradors i destacava per la seva gran capacitat d'adaptació a qualsevol tipus de públic que l'escoltàs, tot sabent trobar les paraules més avinents per expressar i explicar allò que romania dins el seu cervell privilegiat. El Pare Antoni Oliver fou un home apolític però, segons conten els seus companys, era un home extremadament liberal i amb un gran sentit de la justícia i de la igualtat.

Avui és un gran dia perquè el poble de Vilafranca pot gaudir d'un nou Fill II.lustre, un Fill del Poble que ens honrà i ens defensà allà on anava. Ens hem de sentir orgullosos de tenir

un fill com el Pare Antoni Oliver, que, malgrat que ens deixà el 9 de gener de 1994, la seva obra, el seu pensament, així com també la seva persona, es troba en el cor de molts mallorquins i vilafranquers.

És per això que, des de la Delegació de l'Obra Cultural Balear de Vilafranca, promotors d'aquesta iniciativa, elevam aquesta proposta a l'II.lustríssim senyor Batlle perquè en el dia d'avui, reunits familiars, poble de Vilafranca i amics, declari el Pare Antoni Oliver i Montserrat Fill II.lustre del poble de Vilafranca de Bonany. Que el seu exemple ens il·lumini i ens ajudi sempre a tots».

Transcripció del sermó de Joan Bauçà pronunciat a la missa dedicada al P. Oliver

(Redacció).- El sermó que realitzà a la Parròquia de Santa Bàrbara el sacerdot vilafranquer Joan Bauçà i Bauçà deixà enlluernat a tots els assistents. Amb l'objectiu d'immortalitzar les paraules sàvies de Joan Bauçà vos transcrivim el sermó:

«Tres són els protagonistes a l'escena evangèlica proclamada: l'al.lot, el covo i Jesús.

L'al.lot, en primer lloc. Tot el portentós miracle de la multiplicació dels pans parteix d'aquest al.lotet. Ell tenia cinc pans d'ordi, eren seus, ben seus. Igual que els altres cinc mil homes, també ell patia fam. Hagués pogut resoldre guardar-los, menjar-los. Es va decantar pel contrari: oferir-los, entregar-los. La seva generositat va posar en marxa l'espiral del miracle de Jesús. I és que la retenir resta, el compartir multiplica.

El covo, després. Multiplicats els cinc pans, els repartiren. Tothom associat es recolliren les sobres. De les sobres n'ompliren dotze covos. Dir que Jesús omple el cor de l'home és sols dir la meitat de la història. Dir la veritat sencera és afirmar que Jesús desborda el cor de l'home, el desborda d'un bon tros fins a fer-lo vessar. Jesús excedeix el desig humà. El projecte de Déu ultrapassa el somni de l'home. L'evangeli és una qüestió de sobreabundància, és un plus, un superàvit. Dotze covos de felicitat de sobra.

I, naturalment el tercer i gran protagonista, Jesús. Sant Joan inicia així la narració «Després Jesús se'n va anar a l'altra banda del llac» Quina era «aquesta altra banda»? No era l'altra banda de Jerusalem, la ciutat religiosa del temple. Era la part fronterera, la poblada també per pagans i forasters. El missatge de la seva sobreabundant felicitat era així transmès als que quedaven fora de les fronteres.

Crec que els tres protagonistes queden clars i les tres lliçons també: Millor és donar que retenir, la lliçó de l'al.lot. La religió de Jesús comporta un superàvit de joia desbordant, la lliçó dels dotze covos.

Predicar no tan sols els qui estan dintre sinó també als qui estan fora, la lliçó de Jesús.

Aquí podria posar punt i final a les meves paraules. Però el que aquest capvespre celebra aquesta comunitat -un homenatge a un Fill Il.lustre d'aquesta vila- em dóna a mi una oportunitat homilètica que no puc ni vull obviar. Crec sincerament que aquest benvolgut paisà nostre intentà transparentar, a la seva manera, l'evangeli d'avui esforçant-se en ser al.lot, el covo i Jesús. Antoni Oliver i Montserrat féu com l'al.lotet. L'al.lot tenia pa, Toni tenia ciència. L'al.lot tenia peix, Toni tenia eloquència. Tan se val, un i altre no retingueren el que posseïren; el que posseïren, el donaren. El Pare Toni divulgà el que investigà i propagà el que cregué.

Intentà ser covo evangèlic, Toni Oliver. Ell predicà una religió bella i la predicà bellament. Ens convencé que conèixer Jesús bé valia la pena i l'evangeli era, sobre tot, benaurança. Ens mostrà un Déu que ens estima amb escriure. «Amb escriure» significa «més que és necessari o suficient». Devia ser per això que el cristianisme que ens predicà ens sonava a gràcia, a glòria, a bellesa i a sobreabundància de sentit.

El Pare Oliver intentà copiar la decisió mateixa que realitzà Jesús. S'atreví a anar a l'altra banda, ell sortí dels

Joan Bauçà Bauçà

límits de les demarcacions parroquials i confessants, anà a l'altra part de la trona i el temple, anà a les aules d'humanitat, als cicles culturals, als centres universitaris. Com Sant Pau alternà la sinagoga i l'Areòpag, Roma i Atenes, els creients i els agnòstics.

A tres anys i busques de la seva mort, el qui parla, vilatà de la vila de Vilafranca, confessa humilment que encara no ha paït l'herència humana que ens llegà aquest teatí vilafranquer.

Són moltes les preguntes humanes que en torn d'ell encara em faig. Sovint em deman a mi mateix:

- Toni Oliver, contingut o forma, nucli o expressió? Entussiasmava pel seu contingut o embadalia per la seva forma. El que escoltàvem, era prosa o poesia?

- Toni Oliver, dada o síntesi, texte o contexte, mirada microscòpica o gran angular? Impressionava més per la precisió descriptiva d'un fet determinat d'un dia del segle

XIII o quan ens ofería la visió global de tota l'Edat Mitjana?

- Toni Oliver, antropòleg o teòleg? De qui parlà millor, de l'home fet per Déu o del Déu que l'home féu?

- Toni Oliver, doctor en història passada o profeta d'un món venidor? Què brodava millor, la crònica del Papa d'Avignon o el somni del Papa que ha de venir?

- Toni Oliver, cap o cor? Si en vida seva havíem descobert la capacitat del seu cervell, a rel de la seva mort hem descobert la immensitat dels seus amics, quants en deixà d'agraïts i d'agraïats!

Són aquestes, preguntes nascudes de la humana admiració cap a la figura i obra del ben proclamat Fill Il.lustre del nostre poble. Però admirar no és idolatrar. Els qui adoram a un sol Déu, no adoram a ningú més. Aquesta missa per Toni Oliver és també sufragi per Toni Oliver. Per ell donam gràcies i per a ell demanam perdó.

Ignor el judici que Déu li farà i poc m'importa el judici dels qui no el conegueren. Conec i m'importa el judici que ell féu de si mateix i que sortosament quedà registrat a una carta que fa anys escriví: ell és jutjava limitat i miserable. La meravella del Pare Toni és que volgué posar -són paraules seves- la seva impotència al servei de la omnipotència de Déu; el mateix dia i hora decidí posar la meva misèria als peus de la misericòrdia divina. Tal com ell abans, així ho farem nosaltres en aquesta eucaristia.

Toni Oliver i (passa a la pàgina següent)

(vé de l'altre pàgina)
 Montserrat ja és mort i no cal lamentar-ho. «Morir es lo mejor que le puede suceder a una persona responsable de su vida ... todo será mucho más torrencialmente bello». Són paraules seves transcrites al llibre «La muerte plenitud de vida». Nosaltres encara vivim. I mentre visquem, deixem-nos arrabassar per l'espiral encesa avui per l'evangeli. Intentem, en primer lloc, com l'al.lotet, no retenir sinó com-

partir. Intentem, segonament, viure una religió no de covos buits ni tan sols de covos plens, sinó la sublim religió dels covos rebossants i desbordants de joia isentit. Intentem finalment parlar de Jesús no només als qui ja el coneixen sinó també als qui estan a l'altra banda de la indiferència o la increença. Altres ho intentaren ahir. Avui ens toca a nosaltres intentar-ho».

Joan Bauçà Bauçà

Abans de res, Oliver

Matias Vallés

Aquesta setmana ha estat arrassada per la mort d'un dels plaers més exquisits, que era escoltar a Antoni Oliver. Abans que res, abans que ningú, cal homenatjar la fluïdesa assossegada però incessant del teati mallorquí, nescuda del sobirà domini que exercia sobre la seva matèria prima. L'amplitud, la precisió i la lluminosa claretat d'aquest suprem parlador anaven acompanyades d'una agudesesa que l'hi hagués impel.lit per exemple a censurar-li a aquest escrit la seva abusiva ampul.lostitat. Només el seu mestratge explica la seva destresa en teixir síntesis lulianes, en metabolitzar la filosofia més complexe fins esmicolar-la en un braveig divulgatiu que mai el va destituir de la seva intel.ligència aristocràtica. ¿Wittgenstein per a la mestresa de casa? ¿Habermas per a la Reina? Sí, per no parlar de les persones que han dit aquests dies «fou el meu segon pare», ni d'aquestes ganes de polemitzar -d'amidar les armes del seu cervell- que no l'impedièren aniquilar les tesis d'un oponent sense humiliar-lo mai. «El secret no és tant el que dius, sino com ho dius». I ell sempre ho deia millor.

anava restituint la dignitat al bastard de Déu, mentre el seu discurs -a anys llum de la clarea que es serveix a la universitat- viatjava d'Heidegger a la New Age cuàntica de Gary Zukav o Fritjot Capra. El diumenge, el teati mort o, segons ell hagués volgut, es va trobar per primera vegada amb ell mateix. La seva desaparició despulla de nou la perplexitat de què l'enginyeria excepcional de les seves neurones, en les que estava imprés tot el que es sap de Déu, s'interrompés per la beneitura d'una errada en els mecanismes auxiliars. Costa milions d'anys fabricar un comunicador d'excepció, anul.lat després per un simple pas canviat del cor. «No ho entenc, pero ho accept», va dir el bisbe de Mallorca, en l'homilia del funeral pel teati. Només puc compartir la primera meitat. Jo tampoc ho entenc. Però no ho accept.

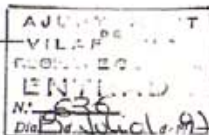
La seva obsessió era l'home, aquest animal apallissat per un cosmos excèntric, una evolució simiesca i un subconscient absurd. Des del pensament com unitat d'acció i la paraula com unitat de comunicació, Oliver li

Matias Vallés
 (Aquest article fou publicat el 13 de gener de 1994 a Diario de Mallorca)

El Bisbe de Mallorca

Ciutat de Mallorca, dia 16 de Juliol del 1997

Il·lm. Sr. Batle de l'Excm. Ajuntament de Vilafranca

Il·lm. Senyor i estimat amic:

He rebut amb alegria la comunicació del nomenament de Fill Il·lustre de Vilafranca a favor del P. Antoni Oliver Monserrat, C.R.

Sent profundament no poder assistir a aquest acte perquè seré fora de Mallorca.

Pero no vull deixar de manifestar la meua adhesió i el meu goig perquè el poble de Vilafranca li concedesqui una tan important distinció. El Pare Oliver era, no només un gran pensador i un gran divulgador de la Doctrina de l'Església i de les Ciències Humanes, sinó també un molt bon amic meu. És per això que aquesta distinció m'alegra i em satisfà.

Li preg vulgui comunicar a tot l'Ajuntament de Vilafranca, a l'Obra Cultural Balear en la seva Delegació de Vilafranca i a tot el poble vilafranquer, la meua adhesió més coral en aquest nomenament.

Ben afectuosament,

Teodor Úbeda, Bisbe de Mallorca

La mort de Xesc amengual

La mort de l'amic, no per esperada, deixa de sobtar-nos. Xesc Amengual feia un any que estava malalt. El càncer havia minat, de mica en mica, el seu aspecte físic, però així com la roca erosionada pel vent canvia el perfil en comptes de desaparèixer, crèiem que xesc podria sobreviure's a ell mateix. No cal ni dir que pensar tal cosa era absurd i únicament tenia cabuda a l'ànim d'aquells amics que, tanmateix, contemplàvem, impotents, com es moria el més bo de la colla. La meua amistat amb Xesc ve d'antic. El vaig conèixer en estat salvatge, quan ho desconeixia tot, respecte a la literatura i a la fotografia. Les primeres lectures les hi vaig recomanar jo, i feia goig veure el delit amb que girava les pàgines i comprenia històries. L'amor per les imatges, en canvi, li va nèixer per influència d'un altre amic seu de l'ànima, Francesc Alemany, encara que no va entretenir-se gaire en l'aprenentatge de la fotografia usual, ja que va entendre de seguida, que la càmera era el mitjà ideal per a visualitzar la literatura. I, a més a més, per a perllongar l'anàlisi de qualsevol obra que llegia, perquè quan tancava un llibre necessitava conèixer-ne l'autor. D'aquesta manera començà a col·leccionar rodets i rodets de fotografia d'escriptors, fins a posseir un arxiu força singular. no

Frances Amengual i Llorenç Capellà en el dia de la presentació d'Homenatge en Blanc i Negre, desembre de 1996

hauria de rebostejar gaire a les calaixeres del seu estudi, per a recuperar les imatges d'una generació esvaïda de la qual formen part Llorenç Moyà, Vidal Alcover, Josep Maria Llompart, Llorenç Villalonga, Palau i Camps, Maria Aurèlia Capmany, Antoni Mus, Guillem Cabrer, Miquel Àngel Riera, Damià Huguet, i qui sap qui. A vegades m'escometia amb una pila de fotografies, i em deia que em fixàs en la manera de creuar els braços que tenia en Tal o amb l'esguard amb Tal altre. Però si pretenia endevinar el tarannà de cadascun dels que escribien, era tan sols per a conèixer més profundament el seu món literari. Aquest -la dèria per fotografiar escriptors, que més tard faria extensiva als pintors- fou un dels seus vessants com a fotògraf, concretat en tres llibres: Les fotobiografies

de Josep Maria Llompart i Miquel Àngel Riera i el volum Homenatge en Blanc i Negre que dedicà a tots els escriptors mallorquins. L'altre fa referència al seu quefer com a periodista gràfic a les pàgines d'ABC, a les quals accedí a través de l'amistat coral que professava amb un dels sotsdirectors del diari, Jose Miguel Santiago Castelo. Fa un any, aproximadament, deixà la màquina penjada del respall d'una cadira i optà per observar el pas dels dies, que s'escolaven sense possibilitat de recuperació. Xesc era ben conscient que no tornarien les estacions vençudes i va viure tardor, hivern i primavera a l'espera d'un estiu que l'abocaria fatalment a la mort. La malaltia li va destruir el cos i darrerament sols quedava d'ell l'esguard, cada cop més net. Era

com si la vida reculàs als ulls i allí s'enfortís. El vaig veure divendres passat, ja definitivament vençut, i ambdós sabíem que la seva història tocava a la fi. aleshores hauria volgut tenir el verb elegant de Josep Maria Llompart per a dir-li allò de Ara ja saps / que les manetes del rellotge / no tornaran a ser teves mai més, però els prosistes som molt més vulgars que els poetes a l'hora d'expressar-nos i no trobava les paraules escaients. Tanmateix ell s'encarregà de treure'm del compromís. Sobtadament em va estrènyer una mà entre les seves i em clavà la mirada. Era el comiat.

Llorenç Capellà,
escriptor.

A "Diari de Balears", 31 de juliol de 1997

SUPERMERCAT
MARGARITA

TENIM LES MILLORS OFERTES!!

Ctra. Palma, 81
Tel. 56 03 94

VILAFRANCA

"la Caixa"

El meu germà Francesc Amengual

Ni tan sols vaig tenir forces per parlar a l'església la nit del seu funeral al poble de Vilafranca, tal com m'havia demanat el pare Bartomeu Català, ni tampoc no he pogut escriure ni una sola línia fins avui, talment ha estat la meva amargura i tristor. No em sap gens de greu confessar-ho: feia anys que no plorava amb tan profunda desolació. I és que en Francesc Amengual era com el meu germà petit. Han estat catorze anys de col·laboració, d'amistat, de compenetració, d'ajut mutu; catorze anys, dia per dia, sempre conversant, projectant coses, somiant futurs. Hi havia dies que ens arribàvem a telefonar fins a cinc vegades! ...I, ara, aquest silenci...

Tot va començar el mes d'agost de 1983. Va ser, aquell, el meu primer estiu a Mallorca, enviat per ABC per cobrir l'estada de la Família Reial i elaborar cròniques literàries. Durant sis anys seguits, vaig viure apassionadament els tres mesos d'estiu en aquesta illa. No vull amagar que, en la meva incardinació amb Mallorca, hi va tenir moltíssim a veure en Francesc Amengual. El vaig conèixer un vespre en el qual, encara me'n record ben bé, la princesa Diana de França, Duquesa de Württemberg, em va demanar que l'acompanyàs a una festa benèfica a s'Era de Pula. En aquella festa es varen aplegar tota una sèrie de personatges

que, fins aleshores, havien passat totalment desaparebut pels periodistes i fotògrafs estivals. I allà, per atzar, l'únic periodista era jo... i l'únic fotògraf, un jove intel·ligent i nerviós que feia fotos «per amor a l'art». Quan vaig voler arrambar-m'hi ja li havia acopat. Vaig demanar per ell, incansablement, fins que qualcú em va dir que era un empleat de la Banca March, que feia feina a la sucursal de la Plaça Gomila, que feia fotos per entreteniment i a qui, de tant en tant, encomanaven reportatges de noces i batiments. El vaig convidar a berenar, tot assenyalant-li la gran importància d'allò que tenia a dins la càmera, li vaig demanar el preu de les fotografies i ell, amb tota la senzillesa d'aquest món, em replicà: *Res. Ses fotos són seves. Vostè ja m'ha convidat a menjar*. I és que així era en Xesc. Tan senzill, tan planer, tan desinteressat, tan generós.

Des d'aquell instant -i després de l'èxit de l'exclusiva- es va convertir no tan sols en el fotògraf de ABC, el qual em va acompanyar durant tots aquests anys, sinó també en l'amic lleial, en el confident segur i en l'home de Premsa Espanyola a Mallorca. Així, tal com sona. Totes les empreses delicades que se li encomanaren no pogueren ser resoltes amb més mesura i encert! Perquè ell era un home intel·ligent i espavilat i coneixia la psicologia de les persones com ningú altre. Agafava les vacances en el banc aprofitant la meva estada aquí per tal de poder fer més reportatges i trescar, tots dos junts, l'illa de cap a cap. I es va començar a impregnar del verí del periodisme i a sentir-se orgullós de les seves fotos a la portada de ABC i a entrar de ple en el món de les tertúlies literàries i polítiques. Don Joan de Borbó -amb qui jo passava

molts de dematins en el *Giraldà*-li va arribar a agafar una especial estimació i no eren poques les vegades que li demanava moltes coses sobre les illes i les seves tradicions i costums. La seva ferma decisió de fer les fotobiografies d'escriptors de la cultura catalana va sorgir després de la mort de Teresa Gelabert, la viuda de Llorenç Villalonga. Vaig viure amb

Francesc Amengual envoltat dels escriptors i pintors (desembre de 1996)

aquella dama irrepitible una mena d'idili literari del qual fou testimoni directe en Francesc Amengual. Cada setmana la visitàvem a Binissalem, li dúiem bombons i fèiem unes tertúlies tan belles com surrealistes. Un d'aquells horabaixes, na Teresa va treure un àlbum de fotos familiars i va voler regalar-lo a en Xesc. Però ell, una mica contorbat per la situació, el va refusar. Anys després, es penediria moltíssimes vegades de no haver acceptat aquest impagable present de na Teresa! D'ella va copiar una frase ben certa i irònica alhora. Si qualcú el felicitava per quelcom, arrufava les espatles, tot dient: *no te'n riguis de jo. Jo només som un pobre pagès de Vilafranca*. Sí, sí, un pobre pagès de Vilafranca que ens ha llegat uns llibres fonamentals per entendre la

cultura catalana d'aquest final de segle; que va saber triar, com a amics i mentors, vertaders mestres de la literatura, com ara Llorenç Capellà, Josep Maria Llompart i Miquel Àngel Riera; que sabia parlar amb reis i amb humils; que, generós, tenia bon cor per a tothom; que es va convertir en un magnífic periodista i en un crític d'art excel·lent (mirau, si no, les seves crítiques en el ABC cultural); que era estimat i admirat per tots i a qui la vida va somriure plenament... Per tot això, el meu dolor, el nostre dolor. El seu impressionant enterrament, amb desenes i desenes de corones i rams de flors que omplien fins a vessar el tranquil cementeri de Vilafranca; aquell corprenedor funeral, amb gent arribada de tots els endrets de l'illa. I el meu dolor, el nostre dolor per a aquesta viuda, na Margalida; per als seus dos fills, na Guida i en Francesc, encara tan petits; aquests pares desfets; els seus sogres, els seus germans, la seva padrina jove... I és que en Francesc Amengual era, per damunt de tot, un bon home. El més bon home que jo he conegut. Tan sols em queda demanar a Vilafranca, el poble de què tan orgullós se sentia, pel qual tant va treballar culturalment, que honori la seva memòria dedicant-li un carrer. Perquè mai un poble no s'honorarà tant a si mateix que honorant aquell jove intel·ligent i nerviós que, d'el no-res, es va convertir -tal com ha escrit encertadament Pere Rosselló- en el més perfecte caçador de la bellesa.

Santiago Castelo
Subdirector de ABC i Director de la Real Academia de Extremadura

BAR RESTAURANT
SES TEULERES

**ESPECIALITAT EN CARN AL GRILL
PARRILADES I SERVEIS A LA CARTA**

Ctra. Palma, Km. 37

• Tel. 56 01 23

• VILAFRANCA

Premsa
Revistes
Objectes Regal
Llibres

Papereria Rondaies

Ctra. Palma, 19

- Telèfon 83 21 84

- 07250 VILAFRANCA

Mestre d'història, poeta de contes

En Xesc. Escriure unes línies de'n Xesc és fer un repàs a la història de Mallorca darrera un objectiu, és recordar xerrades de literatura i sobretot ensenyances de vida, com a fotògraf, però sobretot com a persona.

En Xesc cercava darrera de cada imatge un enfocament de la persona i una llum, una àura d'explicació de l'illa. Però sobretot exercia de mestre pels que com jo encara començàvem. En Xesc era estrany en els ulls d'una nineta de divuit anys que acabava d'arribar de Barcelona de fer el primer curs de periodisme. Ell no parlava de primícies, de primeres notícies ni d'exclusives. Ell xiuxiuejava a Villalonga, s'emocionava amb Alcover i s'enfadava quan parlava de com es tracta la cultura a Mallorca, «per pocs i entre pocs»-deia sempre.

Vaig conèixer en Xesc fa poc més de cinc anys. Em va trucar un horabaixa perquè un amic li havia dit que jo estudiava periodisme. Jo just el coneixia d'anomenada però aquell mateix horabaixa ens vam encolcar dins un 4L groc i vam pujar cap a Deià, l'acte era un dels que en Xesc i la seva càmera cobrien cada estiu durant tot el camí vam parlar, millor dit, va parlar de literatura i jo el vaig escoltar embadalida.

Era com el narrador d'un conte dels que t'expliquen quan ets petita i que anys després recordes. A cada curva el

Imatge de la conte contes del Mercat del Llibre de Vilafranca. Fotografia de'n Xesc a l'abril del

protagonista era un escriptor, un poeta, un pintor o un escultor. A vegades els reis eren noms, d'altres les fades eren versos i a cada cop de volant una pregunta: «el coneixes?», saps de qui xerr?». Aleshores si la resposta era negativa, amb una rialla em recomanava un llibre.

Aquell dia el paisatge

de Deià va passar desaparebut i en Xesc va fer que m'il.lusionàs amb una Mallorca que jo tan sols coneixia dels llibres de l'escola. Des de llavors en Xesc ha estat per mi, i crec que per molts altres, un Mestre. Gràcies Xesc.

Catalina Gayà

Carta a Francesc Amengual

NO SOMIA EL MATÍ
QUE EL LABERINT DE LES HORES
POSARÀ GUERRERS AMB BAIONETA A PUNT
PER BARRAR EL PAS
AL SEU PROJECTA DE FUTUR.

HAS CONEGUT COM
AL TEU JARDÍ NOMÉS HI VAN QUEDANT
LES HERBES, LES PLANTES PUADES.
LES PEDRES I ELS LLIMACS
SEMBLANT ÚNICS HOSTES ETERNES.

LES BELLES FLORS
QUE EN ALGUN MOMENT HI HABITAREN
DESAPAREIXEN DIA RERA DIA
SEGADES PER LA DALLA.
DESRAÓ, INJUSTICIA,... CRIM!

DE LA BELLA FLOR
QUEDA GRAVAT EN EL RECORD, ÚNICAMENT
LA FRAGANCIA QUE DINS L'AIRE
D'UNA BREVÍSSIMA PRIMAVERA, REGNA
SOBRE AQUELL ASFALT QUE NO ENS AGRADAVA.

DE LA FLOR RAPTADA,
LA BONA TERRA I EL BEC DE L'OCELL
RESCATARAN LLAVORS,
EL PERFUM MAI NO S'OBLIDA,
EL COR NO ABANDONA LA LLÀGRIMA.

VESTIT AMB EL COLOR DEL RECORD
QUE, AI LAS!, NO MUDARÉ
OBSERV COM SE M'OMPLEN «ELS PRESTATGES
I ELS CALAIXOS», COM DEIA LLOMPART
-AQUELL QUE TANT ESTIMÀREM-
Xavier Abraham, agost de 1997

Recull de premsa

L. Capella

La mort de Xesc Amengual

La mort de l'amic, no per esperada, deixa de sobtar-nos. Xesc Amengual feia un any que estava malalt. El càncer havia minat, de mica en mica, el seu aspecte físic, però així com la roca erosionada el vent canvia el perfil en desaparèixer, creïem que els dies s'acurtarien a ell

arxiu força singular. No hauria de rebostejar gaire a les calaixeres del seu estudi, per a recuperar les imatges d'una generació esvaïda de la qual formen part Llorenç Moyà, Vidal Alcover, Josep Maria Llompart, Llorenç Villalonga, Palau i Camps, Maria Aurèlia Capmany, Antoni Mas, Guillem Cabrer, Miquel Àngel Riera, Damià Huguet i qui sap qui. A

Llompart i Miquel Àngel Riera i el volum *Homenatge en blanc i negre*, que dedicà a tots els escriptors mallorquins. L'altre fa referència al seu quefer com a periodista gràfic a les pàgines d'ABC, a les quals accedí a través de l'amistat coral que professava a uns dels sotsdirectors del diari, José Miguel Santiago Castelo. Fa un any, aproximadament, deixà la màquina penjada del respall d'una cadira i optà per observar el món dels dies, que

MATIAS VALLES

—en favor de este último— se ha acentuado esta semana. Porque se ha muerto como del rayo Xesc Amengual, a quien tanto queríamos los cientos de personas que acudimos el miércoles a su funeral. Una buena persona, en el buen sentido de la palabra bueno. Acertó Tomeu Catalá al seleccionar la lectura de las Bienaventuranzas. Amengual re-

le 1997 / Última Hora

Cenaremos, Xesc.

Santiago Castelo

Subdirector «ABC» y director de la Real Academia de Extremadura.

Mi hermano Francisco Amengual

Ni pude hablar en la iglesia la noche de su funeral en Vilafranca de Bonany, como me pidió el padre Tomeu Catalá, ni he podido escribir una línea hasta hoy. Tal ha sido el golpe y mi derrumbamiento profundo.

y bautizos. Le invité a almorzar, le dije lo que tenía en la cámara y su significado en aquel momento, le pregunté por el precio de las fotografías y con toda la llaneza del momento, declinó, me regaló un

OPINION

Josep Melià

Xesc Amengual

Francisco Amengual

Ayer falleció en Palma de Mallorca el escritor y periodista Francisco Amengual, víctima de un cáncer. Durante los últimos quince años fue corresponsal de ABC en Baleares

ABC / 11

Tristeza infinita

quien siempre supo cultivar la amistad. Y aún cuando todos habríamos perdido las fuerzas, Xesc seguía cocinando. El trabajo de Xesc no merecía el premio final. Se había ido a un mundo que no conocíamos.

par a un amigo muerto en la vida es una cosa que siempre resuena en el mundo de las ideas. Toda una persona exquisita de ideas mallorquinas, que cuajó a Miquel Àngel Riera entre otros, la muerte irrumper como un trueno desolado panora. Era riquísimo.

Adéu al fotògraf Xesc Amengual

Francesc Amengual, fotògraf i autor de diversos llibres de fotografies va morir la setmana passada a Palma als 42 anys, víctima d'un càncer de pulmó. Xesc Amengual va ser col·laborador gràfic d'aquest setmanari entre 1988 i 1989.

De l'estimació que despertava a qui el coneixia, en donem fe el multitudinari funeral que es va celebrar a Vilafranca, on va néixer. Entre la multitud d'amics, també s'hi veien molts escriptors

Xesc Amengual va ser col·laborador gràfic d'EL TEM

que Xesc s'havia d'imprimir amb la càmera, la gran passió.

CRISTINA ROS

EL FALDÓN

La muerte de un amigo siempre produce una tristeza infinita, una imposibilidad total y un punto grande de irritación. Por muchas vueltas que le dé, nunca he logrado sacar nada positivo a que se nos arrebatase la vida, máxima cuando ocurre mucho antes de lo que las estadísticas nos conciben. El amigo Xesc Amengual está cocinando su *Homenatge en blanc i negre*, escrita en este mismo espacio hace meses de un año. Publicó su libro, una antología irrepetible de la vida literaria mallorquina de los últimos años, y todos pudimos catar su dulce aroma —no podía imprimir otro, el aroma de Xesc siempre ha sido dulce—. Después de eso, todavía tuvo tiempo para cocinar la fotografía —también en blanco y negro— y Miquel Àngel Riera, un amigo para

espedida multitudinaria en Vilafranca a Xesc Amengual

En la iglesia de Vilafranca se ofició ayer por la noche el funeral en memoria de Francisco Amengual.

Homenaje a Francesc Amengual

El alcalde, Joan Bauzá, en nombre de la corporación le... no del miércoles un manifiesto de luto por la muerte del fotógrafo Francesc Amengual Barceló. El consistió en que los jóvenes asistentes al acto guardaron un minuto de silencio y un próximo homenaje y un espacio que deja Francesc Amengual en la cultura catalana y dinamizador cultural de Vilafranca. El miércoles, unas dos mil personas asistieron a un acto en Vilafranca presidido por B?

La fotografía perdió ayer a Xesc Amengual

El reportero gráfico falleció en Palma tras una larga enfermedad

El fotógrafo mallorquín Xesc Amengual falleció ayer por la mañana como consecuencia de una larga enfermedad. Xesc se encontraba en Vilafranca de Dordogne cuando falleció. Xesc se encontraba en Vilafranca de Dordogne cuando falleció.

Francesc Amengual.

i Cultura ◆ DDB ◆ Dimecres, 30 de juliol de 1997

OBITUARIO • F. AMENGUAL *ispàs*

El cazador de belleza Francesc Amengual va morir ahir

Vol: «Va ser el notari fotogràfic de la cultura mallorquina»

LLORENÇ CAPELLA

ALMA — Hace apenas un mes, el pasado 1 de junio, se celebró la presentación de un libro de fotografías dedicado a la memoria de Miquel Àngel Riera, el escritor Pere Rosse, la persona que li va dedicar la «profunda humaculcar la passió per la literatura, evident als seus llibres, declarava ahir: «Estic segur que no trobarem un...»

d'haver retratat tothom segur que tenia moltes de coses per contar».

Miquel Rayó el descriu com «una persona entranyable, un bon amic i un excel·lent fotògraf». L'autor de *L'ungla de la gran bestia* va voler resaltar

Un gris contradictorio

Francesc Amengual, su cultura y su sensibilidad lo sabían y por eso formaron sociedad para domesticar el blanco y el negro para hacer de grises toda una fotografía de la vida.

La originalidad de Xesc no está en que se empeñara en poner rostro a la literatura y revelar narraciones e imágenes personales. Lo realmente novedoso es que lo consiguió. Pero tampoco es de mayor mérito. Es

Fallece Francesc Amengual, fotobiógrafo de diversos autores en lengua catalana

MIQUEL BARCELÓ. Manacor. El periodista gráfico Francesc Amengual Barceló (Vilafranca, 1954) falleció ayer en el hospital Verge de Lluç de Palma tras padecer una larga enfermedad que desde octubre de 1996 le mantenía apartado de su actividad periodística. Amengual combinaba su trabajo en el departamento de comunicaciones de Banca March con la pasión por el fotoperiodismo.

apartado destaca su última publicación, *Miquel Àngel Riera. Fotobiografía*, publicada en mayo de este año y presentada en la Fira del Llibre el pasado 1 de junio y en el Club DIARIO DE MALLORCA el pasado 19 de junio. Antes había elaborado *Homenatge en blanc i negre* (1996), con la mayoría de autores literarios en lengua catalana como protagonistas; *Fotobiografía de Marià Villangómez*

Última Hora
Miércoles, 30 de julio de 1997

CULTURA

y Espectáculos

Fallece Xesc Amengual, un intelectual de la imagen en blanco y negro

El fotógrafo mallorquín dedicó su último libro a Miquel Àngel Riera

MERCEDES AZAGRA
Escritor en blanco y negro del círculo literario mallorquín, amigable en extremo, intelectual de la imagen y observador meticuloso. Francesc Amengual —Xesc— falleció ayer por la mañana en la Clínica Verge de la Salut, cinco días después de haber sido ingresado.

neto, clásico, un personaje que ha asistido a todos los actos culturales de la Isla. Era un hombre que no se volverá a repetir», añade Toni Serra.
Su fallecimiento coincide con el primer aniversario de la muerte de Miquel Àngel Riera y Damíà Homs.

Basques a Lulliu

Homilia herètica per a Francesc Amengual

Déu ens ha robat el nostre Xesc estimat... Gens m'importa, entre el caramull de possibilitats, quin nom trieu per designar aquest Déu inaccessible, tenebrós, irreductible, ben mirat, sàdic. Tant s'hi val que li digueu «Destí», «Planeta», «Mala sort», «Desgràcia»... però part damunt tot «Misteri».

Tanmateix per molts de noms que posem, per moltes Teologies que debanem, per moltes d'impossibles consideracions pietoses que inventem, per molts i clamorosos gemecs que esbufaguem, per moltes i desconsolades llamentacions que repinyem fins el punt d'esgarriar calfreds al moll dels ossos de les pedres... res ni ningú ens pot alliberar de la funesta acorada, de la traïdorena felonia, que ha estat per a la família, pels amics i per tot el poble de Mallorca, la mort de Francesc Amengual. La realitat és que la seva mort, com tota altra mort d'aquells que tocarien viure, constitueix un vertader robatori, un autèntic acte de banditatge injust i prepotent de la divinitat.

Només hi ha dos tipus d'aplegar de viure que mereixen el nom de naturals i per la mateixa cosa mereixen també el tribut de la nostra racional i conformívola equiescència. Aquestes dues morts són les que esdevenen per vellesa o per lliure voluntat de desaparèixer.

Ni jo, ni cap dels mortals, d'eixes diminutes i insignificants formigueues que ens atrevim a picar a força d'orgull i conscient inconsciència la pell dels misteris, poden fer els comptes als capritxosos antulls de la predestinació, de la planeta escrita, que com proclamava la saviesa dels nostres homes de terra, portam tots al còdex del nèixer. Tanmateix passa el que ha de passar i ni un riu de llàgrimes, planys i flastomies pot reblanir la mala sort del Destí.

Ni jo ni vosaltres podem exigir que Déu deixi de ser un lladre perquè al cap i a la fi el qui agafa del seu davant la llei no és condemnable. No cal que portem Déu davant el Tribunal Superior de Justícia. Els seus llepaires lacais acaben absolvent-lo sempre i en tot plet.

Però una cosa sí, podem reclamar cara alta i amb totes les forces rebels de la nostra rabïda impotència i és que el retorni. Qui roba, malgrat sigui l'omnipotent, ha de restituir. Déu pot fer el que vulgui, el qui li surti dels seus divinals i inescrutables misteris, però mai pot deixar d'acomplir la norma essencial de la Justícia, perquè seria negar la seva pròpia naturalesa. Déu, la vida, ens ha de retornar Xesc.

L'Evangeli conta que Déu ho va fer amb el Fill de l'Home, amb el foll profeta provocatiu i somnia-truites que s'arrogava el títol de «Fill de Déu». Déu el ressuscità després de permetre que l'enclavassin com un facinerós a les tres de la tarda. I jo sé, us ho puc jurar perquè m'ho han ensenyat els pobres, els marginats, els desgraciats, que Ell, el Fusteret, el predicador utòpic de les Benaurances encara viu entre nosaltres surran de la immensa claveguera de la misèria.

La Història després de robar-los ens ha retornat sempre els homes que es guanyaren a pols un lloc a la taula de l'amor,

de la justícia, de la revolució, de la tendresa, de la pau, de la bellesa, del coratge...

Nosaltres que som i fem Història, ressuscitam tottemps els homes necessaris, els éssers estimats que no volem, que no podem consentir que morin. Pensem, si no en Francesc d'Assís, en el Che, en Gandi...

Nosaltres, tots els qui estimàvem En Xesc, el retornarem, el ressuscitarem. Però el gran secret està en la forma, en la manera, en el mode. Cadascú dels qui l'estimam ha de trobar

Voldria per tots els seus, Xesc ressuscitès com a punt de clarividència, com a fita de referència, com a mesura de les coses, dels fets, de les intencions i de les determinacions. Un mort ressuscitat és l'únic que pot fer miracles dins una família.

Però pregant per a mi, voldria i vull, i en faig jurament i propòsit, que Xesc viu, ressorgit del dolor i la mort, sigui per Mallorca, pel nostre pobre Poble, una lliçó, un recordatori, un fibló irreductible d'aquelles curolles que el salvaren a ell, que el redimiren, que

Miquel Dolç, Heribert Barrera i Jaume Santandreu Foto: Xesc Amengual

la seva pròpia fórmula, la seva particular i embruixada recepta, de redimir-lo, de salvar-lo de l'única mort definitiva que és l'oblit.

Jo voldria que Xesc retornàs en forma de pau, de serenor, de coratge, de mà calenta... al costat de la seva esposa.

Voldria i ho pregardorosament que Xesc retorni, més pare que mai, a la vora dels seus fills en forma de maduresa, de tendresa, de camí, de llum, de llibertat...

l'enaltiren a ell. Vull que el nom de l'amic, de l'artista, del caparrut i ferreny treballador de la recerca, actui de talismà, d'agulló, miraculós, a l'hora de treballar perquè a l'escala de valors del nostre egoista i miserable País, la bellesa, la creativitat, la noblesa, l'amistat... ocupin el lloc que ocuparen a l'escala de valors de Xesc Amengual.

Jaume Santandreu

«M'estim més un milió d'amics, que un milió de pessetes»

Volia trobar un moment de silenci dins aquests dies de festa endolada al nostre poble i ja el tenc. Tenia ganes de transmetre en aquest escrit tot el que he après d'en Xesc durant aquests cinc anys a la revista i dins l'OCB de Vilafranca, però veig que és impossible.

Això sí, m'agradaria llevar-me el meu desconsol escrivint un dels missatges que he après d'ell: «M'estim més tenir un milió d'amics, que un milió de pessetes». Vet aquí la resposta que donava al seu pare quan aquest li retreia el seu excés de bona voluntat. Persones com en Xesc en queden de contades dins aquest món egoista, on ningú ja no vol fer res per no res, per millor el seu poble, la seva gent.

Durant aquests dies de festes m'he fartat de sentir la teva antitesis: «és que això no ho podem fer si no tenim els doblers», «sino cobram no sortirem!» o «aquests doblers no basten ni per començar». I me sembla que frases com aquestes s'aniran generalitzant, i més ara després de la teva partida. La manca d'imaginació surarà a voler. Són moltes les coses que ferem plegats i mai vaig sentir-te parlar de doblers, simplement «després anirem a sopar a Cas Ros, si ens ho paguen bé i sinó també». Me demanava si eres un personatge d'una altre època o vivies una vida diferent.

Segurament a partir d'ara me tocarà deixar de plorar la teva mort i començar a plorar pels vius. Intentaré, encara que serà difícil, predicar el teu humil exemple dins la complexa societat d'avui, pens que serà el millor regal que et podré fer. Gràcies per tot.

Jaume Català, coordinador d'Es Molí Nou

Francesc Amengual i Jaume Català, celebració del número 100 d'Es Molí Nou

Miquel Company Florit, President de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca, vol transmetre el seu més sincer condol a tota la seva família i amics pròxims d'en Francesc Amengual Barceló.

Sant Joan, 31 de juliol de 1997

Testimoni fidel d'una època

Al fotògraf, a l'artista, li interessaven les persones de carn i os, la fesomia, el gest com a testimoni d'un temps i d'un poble. Persona entranyable per a qui el volgués conèixer, hem sentit dolor de l'ànima quan en Joan Francesc se n'ha anat: que la seva família sàpiga que ens sentim al seu costat ara i sempre. Hi ha persones que orienten la seva necessitat de creació cultural a la literatura, altres a la pintura, per exemple. Sempre són, alhora, part i testimoni d'una època. La seva dèria va ésser la fotografia, i part com ha estat de la Mallorca del darrer mig segle, haurà deixat aquestes dècades un testimoni de primera mà.

Fidel a la terra i a la llengua en Joan Francesc Amengual, ha estat sempre un soci destacat de l'Obra Cultural Balear, fins al punt de ser el president de la delegació de l'entitat al poble de Vilafranca. Ens coneguérem cap a l'any 1985, amb motiu dels preparatius i organització a Mallorca del II Congrés Internacional de Llengua Catalana, esdeveniment que requerí (i obtengué) per arribar a bon port la cooperació desinteressada, entusiasta i eficaç de tantíssima gent. Entre les persones que aportaren la seva dedicació i professionalitat, hi havia en Joan Francesc. Si repassau El Mirall núm. 5 d'abril de 1987, dedicat monogràficament a aquell esdeveniment cultural, trobareu que al Secretariat del Congrés, el titular i responsable de la memòria fotogràfica és Joan Francesc Amengual i en l'exercici d'aquesta

funció lliurement assumida va realitzar els reportatges de l'acte de constitució del Consell d'Entitats Promotores de les Illes Balears (Manacor, febrer de 1986), de l'Encontre d'Estudiants (Calvià, 22 de març de 1986), de l'acte inaugural a l'Auditorium (Palma, 30 d'abril de 1986) i, a més dels actes del II Congrés, de tants i tants d'esdeveniments culturals promoguts per l'entitat en aquell període. Confiam en ell per fer el primer reportatge de l'habitatge que fou de Joan Alcover, al barri de Sa Calatrava de Palma, testimoni gràfic i únic de com estava la casa quan la deixa es va fer efectiva, i també va cobrir, el 1987, les celebracions del XXV aniversari de l'entitat.

Anys més tard, quan des de l'OCB llançarem la

idea i ens posarem mans a l'obra per dur a terme el més que merescut homenatge popular a Josep M. Llompart, allà cap a 1992, ell volgué retre-li el seu reconeixement particular amb forma de fotobiografia. Més tard en dedicaria una altra a Miquel Àngel Riera i publicaria el seu homenatge personal als escriptors de Mallorca. Amb el seu semblant bohemí, ell que sempre anà sumant amics, ha semblat pertot arreu una llavor de bondat i d'amor al país, a la llengua catalana i a Mallorca. I aquesta llavor, fruitarà i creixerà.

Antoni Mir, President de l'Obra Cultural Balear

Esports

Dia 31 d'agost comença una lliga històrica

Ja està apunt de xiular el primer xiulet de la temporada, que serà dia trenta-un d'aquest mes, fet històric pel C.F. Vilafranca ja que s'iniciarà el recorregut per la Tercera Divisió, categoria on mai ha jugat el Vilafranca. El C.F. Vilafranca es va presentar davant unes 1500 persones el passat divendres dia 1 amb quasi els mateixos jugadors que la passada campanya. El primer equip del C.F. Vilafranca estarà format per: Antoni Sureda Gomila, Tolo Rigo Riera Toni Simó Saez, Juanjo Lozano Gonzalez, Fcs. Xavier Garcies Bennasser, Biel Morey Femenies, Llorenç Servera Salom, Miquel Àngel Tomàs Cerdà, Jaume Munar Font, Toni Fullana Galmés i Pere Font Esteve; aquets són els que continuen de la passada temporada; Miquel Joan Mora (C.D. Campos), Antoni Amengual Miralles (C.D. Algaida), Antoni Ferriol Martorell (C.D. Ferrioler), Gerardo Calamardo de la Fuente (C.D. Montuiri), Joan Andreu Servera (C.D. Badia de Cala Millor), Joan Nebot Domenge (C.D. Badia de Cala Millor), Kiko Macarro Ferrer (C.D. Badia de Cala Millor), Onofre Riera Monserrat (C.D. Manacor), Julià Sansó Rosselló (C.D. Manacor), i Sebastià Barceló Mascaró (Penya Es Cruce); tots aquets són els nous jugadors; les funcions de massatgista les farà en Joan Gelabert procedent del C.D. Paguera; els delegats seràn n'Antoni Chapira Rosselló i en Damià Sansó Barceló, i els dos que assumiran el timó de

l'equip seràn en Gaspar Sastre Gomila i en Pep Sansó Barceló. Dit això, els hi desitjam una bona temporada i els hi asseguram la nostra ajuda.

El passat dia 3 d'agost el Vilafranca va fer el primer partit de la pretemporada, contra un rival bastant fort, el Mallorca B, que milita a la segona b. El partit va ser bastant entretengut, on el públic vilafranquer va poder disfrutar d'un Vilafranca replet de cares noves i amb un augment que qualitat impressionant. El resultat final va acabar amb un empat que deixava ben remercada la igualtat que hi va haver durant l'encontre. Un altre partit dels que ha disputat l'equip meloner va ser el passat dia deu a Binissalem, allà l'equip de'n Pep Sansó tornà a demostrar que no ha fet un equip per tornar a descendir de la categoria reina de les Balears, sinó tot el contrari, ja que al poble de la è el Vilafranca tornà a empatar a un, aquest cop ja es mostrà un equip més ben format i molt millor de forma física. Durant els vint primers minuts només hi hagué un equip que aquest era el nostre, encara que després poc a poc els

locals es van anar assantant un poc més. El joc del Binissalem es va basar amb jugar bastant fort. Val a dir que el gol del Vilafranca fou obra de Onofre, que ja comença a deixar les seves fites com a un dels millors jugadors de la tercera divisió.

Com a novetat aquest any no es farà torneig d'es meló ja que el diumenge de davant ja comença la lliga, enguany es farà el trofeu d'es meló, que es celebrarà el proper dia vint-i-quatre, el partit començarà a les 18.45 hores i el disputaran el C.F. Vilafranca i el Balears, equip que la passada temporada es va quedar a les portes de la Segona B.

Com ja em remarcant abans la lliga comença dia 31, i serà contra un equip menorquí, l'Sporting Mahonés, esperam que tots els vilafranquers hi vagin a animar a l'equip blaic i verd, i de passada fer-vos sosis, per ajudar a dur a terme aquesta difissilíssima temporada que contarà amb un històric pressupost de quasi 10 milions de pessetes.

Bicicletes Can Botelles

Venda i reparació de bicicletes

Taller: C/Reis de Mallorca, 25

Mostrador: C/ de Santa Catalina Thomàs

Distribuïdor:
CARRERA

Molta participació a les activitats esportives de les festes de la Beata

En general, totes les activitats esportives que s'han desenvolupat al llarg de les passades festes han creat bastant d'interès a totes les persones de la vila. Tant al Futbol 7 o al voleibol campionats on s'han pogut disfrutar d'un augment d'equips respecta a l'any passat.

Al futbol 7, va sortir triomfador el Cruce, després d'una final molt disputada contra sa tramponada. El resultat final va acabar amb un a zero, decantat per l'equip del Cruce, equip que ja des del principi partia amb bastantes possibilitats d'ajudicar-se el campionat, ja que els compo-

nents eren els mateixos que havien jugat el campionat de penyes la passada temporada. En tercer lloc hi va quedar classificat la penya barcelonista i en quart l'Ínter de Bonany.

Ja passant al voleibol, cal remarcar la gran diferència que hi havia d'un equip a l'altre, sobretot amb els dos equips que van disputar la gran final, l'estació de servei i S'altell, on van sortir triomfadors els del bar. Un altre equip que també es va deixar notar va ser com cada any el Gimnàs Huguet, que va quedar en tercer classificat.

Un altre esport que any

darrera any hi participa més gent és l'Street ball, on en aquesta edició es van haver de fer dues categories ja que hi havia molts d'aficionats juvenets. Els vencedors finals van sortir d'una final molt desequilibrada, ja que els germans Guillem i Damià van marcar la diferència sobretot amb la seva alçària on van tombar la balança cap al seu costat, davant els jugadors que formaven l'equip del Taller Martí.

I com a novetat, aquest any el Grup excursionista i un parell d'aficionat a l'aventura van montar un parell d'activitats de risc, com el ràpel, es-

calada i tirolina. L'aspectació que va formar va ser molt més de l'esperada, ja que hi va haver molta de gent que es va quedar fora poder-hi participar, esperam que ho montin en una altre ocasió.

També volem fer una breu referència als joves que han organitzat la gincana automobilística, que des d'aquí volem animar-los a que en tornin a fer una altre en properes dates, ja que de cada vegada més i ha més participants.

Redacció d'esports

Auto-servei Can Joan

C/ Joan Barceló, 27
Telf. 56 05 61
VILAFRANCA

Servim els millors productes als millors preus

La rehabilitació del teatre sembla ser més aprop

Justificació:

- La necessitat de recuperar un edifici emblemàtic per a tots els Vilafranquers, fruit del treball de molts de voluntaris.
- L'inexistent inversió en els darrers 20 anys la deixat mancat d'utilitat.
- La insuficiència presupuestària del bisbat i la parròquia per a poder mantenir les seves infraestructures, fa que l'ajuntament hagi d'esser el màxim precursor de la recuperació del seu patrimoni que, en definitiva, és el patrimoni del poble.
- La manca d'un espai dotat de tots els elements tècnics i escènics per al bon desenvolupament d'activitats adreçades a les associacions i entitats dels nostre poble. Igualment que les activitats que ara per ara no son realitzables per manca d'aquest espai.
- Complementar les activitats de la casa de cultura per tenir així un lloc on exhibir tot el potencial de les pròpies entitats, així com de les noves que es puguin crear.
- Crear un nou element que justifiqui l'oferta cultural, associativa, social i d'espectacles que faci més atractiu el nostre poble, tant pels que ara hi viuen com pels nousvinguts.
- Aconseguir que Vilafranca tenguí al seu abast les mateixes possibilitats que a ciutats més grans tant pel caire d'oci com per l'educatiu.

Cronologia:

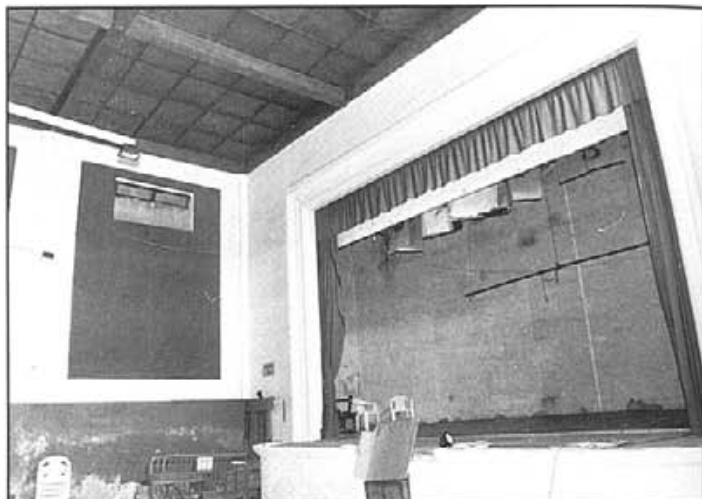
- Cessió per part de la Parròquia i el Bisbat per 30 anys, l'any 1991.
- I bases d'utilització amb les entitats i associacions.
- Redacció del projecte per Bartomeu Obrador, l'any 1991.
- Presentat al Pla de Equipaments Culturals del Ministeri de Cultura, l'any 1991 i 1992.
- Presentat al Pla Especial de la Comunitat Europea de desenvolupament de les Àrees rurals, l'any 1994.
- Objectiu 5B l'any 1995.
- Pla LEADER l'any 1996.

Utilitats:

- Teatre estable: - Grup local de teatre.
- Circuit teatral CIM-Sa Nostra.
- Circuit aficionat.
- Mostra de teatre local.
- Teatre infantil i Escola
- Tallers i Cursets.
- Cine:
  - Comercial
  - Amateur
  - Cicles amb conveni amb altres cines.
- Sala de Concerts:
- Circuit musical Clàssica Sa Nostra.
- Escola de Municipal de Música.

Els joves del poble s'interessaren pel plenari que havia de debatre l'inclusió del teatre al POS. Foto: Joan Jaume

- Activitats Escola Es Cremat
- Trobades Escola de Musica i Corals.
- Sala D'activitats:
- Festes
- Conferències
- Actes Multitudinaris.
- Actes electorals.
- Congressos.
- Intencarvis Entitats locals.

Gestió:

- Conveni amb la parròquia de la cessió contempla la gestió participativa, tant de les entitats com del consistori.
- Pot tenir ingressos per la explotació dels espectacles com pel lloguer a entitats i/o particulars.
- El manteniment corre a càrrec de l'ajuntament. És possible fer un patronat de gestió i explotació.

Futur Immediat:

- Ampliar la cessió amb

l'Obispat i Parròquia a 60 anys o 90 anys.

- Petició al CIM per a convertir el projecte amb BIANUAL.
- Habilitar partida de inversions per a 1998 i 1999.
- Replanteig projecte amb l'arquitecte.

Finançament:

Aquest finançament no exclou la possibilitat de demanar ajudes a altres institucions, tals com: Conselleria Foment per a Rehabilitació Patrimoni Públic i Eclesiàstic (Excorxador). Així mateix la dotació d'un préstec per al finançament no deixa a l'ajuntament sense recursos propis per al finançament d'altres inversions.

Jaume Sansó Caldentey,
regidor de Cultura